ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΙΟΥΛΙΟΣ, 1840.] [ΑΡΙΘ. 43.

Ο ΚΙΜΠΑΝΖΗΣ ΚΑΙ Ο ΟΡΑΓΓΟΥΤΑΓΓΙΟΣ.

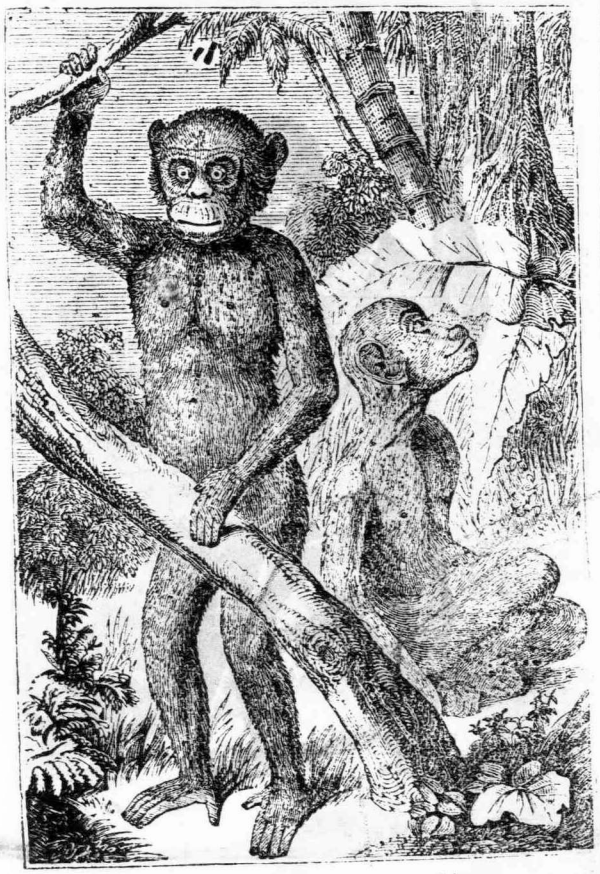

Ὁ Κιμπανζῆς, ἢ Πίθηκος Τρωγλοδύτης.

Εκ τῶν ζώων, ὅσα κοινῶς καλοῦνται τετράποδα, ὑπάρχει ἓν γένος, ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν διάφορα εἴδη περιλαμβάνον, εἰς τὸ ὁποῖον, ἀκριβέστερον ἐξετάζοντες, εὑρίσκομεν ἀνάρμοστον ταύτην τὴν ἐπωνυμίαν. Τὰ ἐμπρόσθια τῶν πιθήκων ἄκρα ἔχουν, ὡς γνωρίζομεν ἅπαντες, δακτύλους καὶ ἀντίχειρα, ὅστις ἐμπορεῖ ν' ἀντιτάσσεται εἰς τοὺς δακτύλους τούτους· τὸ δὲ σύνολον ὁμοιάζει παραπολὺ μὲ τὴν ἀνθρωπίνην χεῖρα. Ἀλλὰ καὶ τὰ ὀπίσθιά των ἄκρα θεωροῦντες μετὰ προσοχῆς, ἀντὶ μεγάλου δακτύλου παραλλήλου μὲ τοὺς λοιπούς, βλέπομεν ἀληθινὸν ἀντίχειρα, τουτέστι μέρος ἱκανὸν ν' ἀντικρύζῃ πρὸς τοὺς τέσσαρας δακτύλους. Ὅθεν τὰ μέρη, τὰ μὲ τοὺς ὀπισθίους πόδας ἄλλων ζώων ἀνταποκρινόμενα, εἶναι κυρίως χεῖρες· ἅπασαν δὲ τὴν γενεὰν τῶν ζώων, τῶν ὑπὸ τῆς κατασκευῆς ταύτης διακρινομένων, ὠνόμασαν τετράχειρα οἱ φυσικοϊστορικοί.

Ἐξ ὅλης τῆς φυλῆς τῶν τετραχείρων ζώων ὁ Κιμπανζῆς ἢ Πόγγος (Πίθηκος Τρωγλοδύτης) πλησιάζει μάλιστα εἰς τὸν ἄνθρωπον, μολονότι ὁ Βαρόνος Κουβιὲρ διεφιλονείκησεν ὅτι ὁ Ὀραγγουτάγγιος (Πίθηκος Σάτυρος) ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κατέχῃ τὴν ἀνωτάτην θέσιν. Ἡ ἀπὸ τὸν Κουβιὲρ προτίμησις τοῦ δευτέρου εἴδους προέρχεται ἁπλῶς ἐκ τῆς νομιζομένης μεγαλητέρας ἀναπτύξεως τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ πλειοτέρας ὑψώσεως τοῦ μετώπου· ἀλλὰ τοὺς χαρακτῆρας τούτους παριστάνουσι μόνον τὰ συνήθως φερόμενα εἰς τὴν Εὐρώπην νέα τὴν ἡλικίαν ἄτομα, ἐνῷ τοιαῦτα σημεῖα ἐντελεστέρων νοητικῶν δυνάμεων λείπουν ὁλότελα εἰς τὸ ἀκμαῖον ζῶον· καθ' ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ καὶ ἡ ὀργανικὴ κατασκευὴ καὶ ἡ νοητικὴ δύναμις τοῦ Κιμπανζῆ φαίνονται ἀνώτεραι ἀπὸ τὰς τοῦ Ὀραγγουταγγίου.

Κατὰ τὸ πρόσωπον καὶ τὸ στόμα ὁ Ὀραγγουτάγγιος προσεγγίζει σχεδὸν εἰς τὰ κατώτερα ζῶα· τὸ πρόσωπον τοῦ Κιμπανζῆ, ἐξ ἐναντίας, οὐχὶ μόνον δὲν εἶναι μακρότερον, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ κρανίον, παρὰ τὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ γενικῶς συμφωνεῖ μᾶλλον μὲ τὸ ἡμέτερον· τὸ δὲ στόμα δὲν ἔχει τοὺς μεγάλους κυνόδοντας, οἵτινες χαρακτηρίζουν τὸν Ὀραγγουτάγγιον. Εἶναι δὲ τοῦτο πλατύ, τὰ ὦτα μεγάλα, ἡ μύτη σιμή, καὶ οἱ βραχίονες καὶ τὰ σκέλη κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἀναλογίαν ὡς εἰς τὸν ἄνθρωπον· ὁπόταν τὸ ζῶον στέκῃ ὄρθιον, οἱ ἐμπρόσθιοι δάκτυλοι μόλις ἐγγίζουν εἰς τὰ γόνατα. Τοῦ δὲ Ὀραγγουταγγίου σχεδὸν ἐγγίζουν τὴν γῆν εἰς ὁμοίας περιστάσεις, καὶ τὰ ὦτά του εἶναι ἀξιοσημείωτα διὰ τὴν μικρότητα καὶ ἀσχημίαν των. Τὸ σῶμα τοῦ Κιμπανζῆ εἶναι ἐσκεπασμένον μὲ μακρὰς, χονδρὰς, μαύρας τρίχας, πυκνοτάτας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, τῶν ὤμων, καὶ τῶν νώτων, ἀλλ' ἀραιὰς ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ τῆς γαστρός· τὸ πρόσωπον εἶναι βαθὺ μελάγχροινον, γυμνὸν δὲ, ὡς καὶ τὰ ὠτία· αἱ παρειαὶ ὅμως ἔχουν μακρὰς μελαίνας παραγενειάδας.

Μᾶς βεβαιόνουν οἱ τὴν Ἀφρικὴν περιελθόντες, ὅτι ὁ τέλειος Κιμπανζῆς φθάνει εἰς τὸ σύνηθες τοῦ ἀνθρώπου ἀνάστημα, καὶ ὅτι ἔχει νόησιν πολὺ ἀνωτέραν τῆς τῶν ἄλλων τετραχείρων. Κατοικεῖ δὲ ἀπὸ τῆς Σιέρρας Λεῶνε μέχρι τῶν νοτίων συνόρων τῆς Ἀγγόλας, ἴσως δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ Γαμβία μέχρι τοῦ Ἄκρου Νέγρου.

Ἀναμφιβόλως οἱ νάννοι, κυνοκέφαλοι, καὶ οἱ λοιποὶ ἀλλόκοτοι καὶ δύσμορφοι λαοί, περὶ ὧν διηγοῦντο οἱ ἀρχαῖοι ὅτι κατῴκουν εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἀφρικῆς, δὲν ἦσαν εἰμὴ τοιαῦτα πιθήκων εἴδη· ἀλλ' ἡ λέξις Τρωγλοδύτης, τὴν ὁποίαν συγγραφεῖς τινὲς ὑπέθεσαν ὅτι ἀνεφέρετο εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ζῶον, ἐδήλου κατ' ἀλήθειαν γένος βαρβάρων, ὡς κάλλιστα γνωρίζουν οἱ τῆς ἀρχαίας γεωγραφίας εἰδήμονες.

Ἅπαντες οἱ περιηγηταὶ συμφώνως μᾶς βεβαιόνουν, ὅτι εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν κατάστασιν οἱ Πίθηκοι Τρωγλοδύται ζῶσι κοινωνικῶς εἰς τὰ δάση, ὅπου, τῶν δένδρων τὰ φύλλα καὶ τοὺς κλάδους συμπλέκοντες, κατασκευάζουσι καλύβας διὰ νὰ σκεπάζωνται ἀπὸ τὸν ἥλιον καὶ τὰς τροπικὰς βροχάς· ὅτι περιπατοῦν ὀρθοι, ὁπλίζονται μὲ ῥόπαλα, συνενούμενοι δὲ ἀποκρούουσι τῶν ἀγρίων θηρίων τὰς ἐφόδους, καὶ τὸν ἐλέφαντα αὐτὸν ἀναγκάζοντες νὰ φεύγῃ ἐκ τῶν χωρῶν εἰς τὰς ὁποίας διατρίβουν. Ἀκόμη δὲ καὶ ἄνθρωποι κινδυνεύουν, ὁπόταν ἐμβαίνωσιν εἰς τὰ δάση ταῦτα ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν ἢ ἄοπλοι· λέγεται μάλιστα ὅτι τὰ ζῶα ταῦτα πολλάκις ἁρπάζουσι γυναῖκας, καὶ ἱστορεῖται περί τινος Ἀφρικανῆς ὅτι ἔζησε τρία ἔτη μεταξύ των, εἰς τὸ διάστημα τῶν ὁποίων περιεποιοῦντο μὲν αὐτὴν πάντοτε φιλοφρόνως, ἀλλὰ τὴν ἐμπόδιζαν ὁσάκις ἐπεχείροῦσε νὰ φύγῃ. Ὅταν οἱ Μαῦροι ἀφήσωσι πυρκαϊὰν εἰς τὰ δάση, λέγεται ὅτι συνάγονται πέριξ αὐτῆς καὶ θερμαίνονται οἱ Πίθηκοι Τρωγλοδύται, ἀλλὰ δὲν ἔχουν ἀρκετὸν νοῦν, ὥστε νὰ τὴν διατηρῶσι ῥίπτοντες νέα ἐπ' αὐτῆς ξύλα.

Οἱ Πίθηκοι Τρωγλοδύται, ὅσοι γενικῶς ἐφέρθησαν εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ τῶν ὁποίων τὰ ἤθη παρετήρησαν οἱ φυσικοϊστορικοί, ἦσαν ἅπαντες ἀώρου ἡλικίας. Εἷς τοιοῦτος, δεχθεὶς πρό τινων ἐτῶν εἰς τὴν Ἀγγλίαν μετὰ νέου Ὀραγγουταγγίου τῆς αὐτῆς περίπου ἡλικίας, ἐχορήγησεν ἀρίστην εὐκαιρίαν διὰ νὰ συγκρίνῃ τις τὴν μορφὴν καὶ τὰς ἕξεις τῶν δύο τούτων ζώων. Ὁ Κιμπανζῆς, καίτοι σωματικῶς πάσχων, καὶ διὰ τοῦτο εὐερέθιστος καὶ ὀργίλος, ἐδείκνυε πολὺ περισσοτέραν νόησιν· ἦτο δραστήριος, ταχύς, καὶ προσεκτικὸς εἰς ὅλα ὅσα ἐγίνοντο πέριξ αὐτοῦ· οὐδεὶς ἔμβαινεν εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου εὑρίσκετο, οὐδ' ἐξήρχετο κανεῖς, χωρὶς νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχήν του. Ὁ Ὀραγγουτάγγιος, ἐκ τοῦ ἐναντίου, ἐδείκνυε μελαγχολίαν καὶ ἀδιαφορίαν πρὸς τὰ τρέχοντα, ἥτις σχεδὸν κατήντα εἰς ἀπάθειαν· μολονότι δὲ ἡ ὑγεία αὐτοῦ ἔπασχεν ὀλιγώτερον, ἦτο προδήλως κατώτερος τοῦ συντρόφου του ὡς πρὸς ζωηρότητα καὶ παρατήρησιν. Εἰς μίαν περίστασιν, καθ' ἣν τὰ ζῶα ταῦτα ἐγευμάτιζον ἀπὸ γεώμηλα καὶ βραστὴν ὄρνιθα, περικυκλωμένα κατὰ τὸ σύνηθες ὑπὸ πλήθους ξένων, ὁ Ὀραγγουτάγγιος ἀφῆκε νὰ ἐπαρθῇ τὸ πινάκιόν του, χωρὶς κατὰ τὸ φαινόμενον νὰ πειραχθῇ· ὅλον δὲ τὸ ἐναντίον ὁ Κιμπανζῆς· ὠφεληθέντες ἀπὸ τὸ ἁρμόδιον τῆς εὐκαιρίας, ἐνῷ εἶχε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπεστραμμένην πρὸς θεωρίαν τινὸς ἐμβαίνοντος εἰς τὸ δωμάτιον, ἐκρύψαμεν καὶ αὐτοῦ τὸ πινάκιον· δι' ὀλίγας στιγμὰς ἐκύτταζεν ὀλόγυρα νὰ ἴδῃ τί ἀπέγινε τὸ πινάκιόν του, ἀλλὰ μὴ εὑρὼν αὐτὸ ἤρχισε νὰ κρεμάζῃ τὰ χείλη καὶ νὰ μᾶς ἀγριοβλέπῃ, ἀπαράλλακτα ὡς θυμωμένον τέκνον, ἐωσοῦ, ἰδὼν νεάνιδα, ἥτις ἔτυχε νὰ στέκῃ πλησίον του γελῶσα, ἢ αὐτὴν ἴσως ὑποπτευόμενος πρωταίτιον, ὥρμησε κατεπάνω της μὲ τὴν μεγίστην λύσσαν, καὶ πιθανὸν ὅτι ἤθελε τὴν δαγκάσειν, ἂν δὲν ἐπρόφθανεν ἀπομακρυνθῆ. Ὅτε δὲ τὸν ἐπανεστράφη τὸ πινάκιον, ἐφρόντισε νὰ ἐμποδίσῃ τοῦ παιγνιδίου τὴν ἐπανάληψιν, σταθερῶς κρατῶν αὐτὸ μὲ τὴν μίαν χεῖρα, ἐνῷ ἔτρωγε μετὰ τῆς ἄλλης.

Ὁ Ὀραγγουτάγγιος, ἢ Πίθηκος Σάτυρος.

Ὁ Ὀραγγουτάγγιος, (Πίθηκος Σάτυρος), ὁ πλέον διαβόητος ὅλων τῶν πιθήκων, εἶναι γέννημα τῶν πλέον ἀπομεμακρυσμένων καὶ ἀσυχνάστων δασῶν εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς Βορνέου, Ἰαύας, καὶ Σουμάτρας, ἴσως δὲ καὶ τῶν μεσημβρινῶν ἐπαρχιῶν τῆς Κίνας καὶ τῆς Μαλαϊκῆς χερσονήσου. Ὡς ἤδη προελέχθη, νεώτατος ὤν, ἔχει στρογγυλότητα κρανίου καὶ ὕψος μετώπου, σχεδὸν ὡς ὁ ἄνθρωπος· ἀφοῦ ὅμως ἡλικιωθῇ, ἀλλοιόνονται οἱ χαρακτῆρες οὗτοι κατὰ τρόπον παράδοξον, καὶ ἡ μὲν κεφαλὴ λαμβάνει τὸ εἰς μεγάλα σαρκοφάγα ζῶα ἰδιαίτερον σχῆμα, τὸ δὲ μέτωπον καταντᾷ ὁμαλώτατον· πρὸς δὲ τούτοις, αἱ ἐξέχουσαι αὐτοῦ γνάθοι, τὸ ὑπερβολικὸν μέγεθος τῶν κυνοδόντων, τῶν βραχιόνων τὸ ἀσύμ-

μετρον μῆκος, ὁ μικρὸς, παχὺς τράχηλος, ὑπὸ δύο μεγάλων μεμβρανωδῶν σάκκων ἠσχημισμένος, οἵτινες δίδουν ὀξύν τινα βαθὺν τόνον εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ζώου, καὶ ἄλλα τινὰ τοῦ γενικοῦ ὀργανισμοῦ του, ἐξευτελίζουσι τὸν Ὀραγγουτάγγιον, ὑποδεέστερον τοῦ Κιμπανζῆ αὐτὸν καθιστάνοντες. Τὸ μέγα μῆκος τῶν βραχιόνων εἶναι βέβαια ἡ σημαντικωτέρα περὶ τὸ ζῶον τοῦτο ἰδιότης, παραβαλλόμενον μάλιστα μὲ τὴν βραχύτητα τοῦ σώματος καὶ τῶν σκελῶν· ὅταν στέκῃ ἐντελῶς ὀρθιον, οἱ δάκτυλοι ἐμποροῦν σχεδὸν νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν γῆν· κατὰ συνέπειαν δὲ τούτου ὁ Ὀραγγουτάγγιος δυσκολώτερον λαμβάνει τὴν δίπουν στάσιν παρὰ ὁ Κιμπανζῆς· ἔθεν καὶ σπανίως ἐπιχειρεῖ νὰ βαδίζῃ μὲ μόνον τοὺς ὀπισθίους πόδας· ὁσάκις δὲ πράττει τοῦτο, μεταχειρίζεται πάντοτε τὰς χεῖρας πρὸς στερέωσιν τῆς κλονουμένης ἰσορροπίας του, ἐλαφρῶς τὸ ἔδαφος ἐγγίζων ἑκατέρωθεν ἑνῷ προβαίνει, καὶ ἀναλαμβάνων οὕτω τὴν χανομένην τοῦ σώματος ἰσοσταθμίαν. Ὁ Ὀραγγουτάγγιος, ὡς ὁ Κιμπανζῆς, στερεῖται ἀπὸ τυλώσεις· τὸ ῥύγχος εἶναι ἀρκετὰ μεμακρυσμένον, τὸ στόμα μεγάλον καὶ δύσμορφον, τὰ χείλη λεπτὰ καὶ προέχοντα, ἡ σιαγὼν σχεδὸν ἐλλείπουσα, τὰ ὠτία μικρότατα, καὶ ἡ μύτη τόσον σιμὴ, ὥστε ἀναγνωρίζεται μόνον διὰ τῶν μυκτήρων. Τὸ πρόσωπον, τὰ ὦτα, καὶ αἱ χεῖρες εἶναι γυμνά, ἔχουσι δὲ τὸ κοκκινωπὸν τῆς πλίνθου χρῶμα· τὰ ἔμπροσθεν μέρη τοῦ σώματος εἶναι ἀραιῶς τετριχωμένα, ἀλλὰ τὴν κεφαλὴν, τοὺς ὤμους, τὰ νῶτα, καὶ τὰ ἄκρα σκεπάζουσι πυκνότατα μακραὶ τρίχες βαθέος οἰνώδους ἀρνθροῦ χρώματος. Οἱ ὄνυχες τῶν ὀπισθίων ἀντιχείρων λείπουν ἐνίοτε εἴς τινα νέα τὴν ἡλικίαν ἄτομα, οὐχὶ ὅμως πάντοτε καὶ εἰς ὅλα, ὡς συγγραφεῖς τινες ἠθέλησαν νὰ μᾶς καταπείσωσι.

Τῶν Εὐρωπαίων αἱ μετὰ τῆς Ἰνδίας σχέσεις ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς δεκάτης πέμπτης ἑκατονταετηρίδος συχνάκις ἐχορήγησαν εὐκαιρίας πρὸς παρατήρησιν τοῦ ζώου τούτου, καὶ πολλὰ νέα τὴν ἡλικίαν ἄτομα εἰσήχθησαν κατὰ διαφόρους καιροὺς εἰς τὴν Ἀγγλίαν, Ὁλλανδίαν, Γαλλίαν, καὶ Πορτογαλλίαν. Εἰς τὴν νεότητα εἶναι μάλιστα ἀξιοσημείωτον τὸ πρᾶον καὶ φιλόστοργον τῆς διαθέσεώς του· ἀλλ' ἡ ψυχρότης καὶ ὑγρασία τῶν βορεινῶν τόπων τῆς Εὐρώπης ἐμποδίζουσι τὴν τῶν δυνάμεων αὐτοῦ ἀνάπτυξιν, καὶ εἰς ὀλιγωτάτους μῆνας τοῦ τελειόνουσι τὴν ζωήν. Τὰ ἑπόμενα περὶ τῶν ἕξεων καὶ τρόπων ἑνὸς, τὸ ὁποῖον ὁ Dr. Clarke Abel παρετήρησεν εἰς τὴν Ἰαύαν, δεικνύουσι τὸ ζῶον εἰς αἰσιωτέρας, καθὸ φυσικωτέρας, περιστάσεις. 'Εἰς τὴν Ἰαύαν,' λέγει ὁ κύριος Ἄβελ, 'κατέλυεν ὁ Ὀραγγουτάγγιος εἰς μέγαν ταμάρινδον πλησίον τῆς κατοικίας μου, ἐσχημάτισε δὲ κοίτην συμπλέξας τοὺς μικροὺς κλάδους καὶ μὲ φύλλα σκεπάσας αὐτούς. Τὴν ἡμέραν εἶχε τὴν κεφαλὴν προκύπτουσαν ἔξω τῆς φωλεᾶς, παρατηρῶν τοὺς ὑποκάτωθεν διαβαίνοντας, ὁπότε δ' ἔβλεπε κάνένα μὲ ὀπώρας, κατέβαινε καὶ τοῦ ἔζητοῦσε. Πάντοτε ἐπλαγίαζε διὰ τὴν νύκτα περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἢ ταχύτερα ἐὰν ἦτο χορτασμένος· ἐσηκόνετο δὲ μετὰ τοῦ ἡλίου, καὶ ἐπεσκέπτετο ἐκείνους, παρ' ὧν συνήθως ἐλάμβανε τροφήν. Ἐπὶ τοῦ πλοίου ἐκοιμᾶτο γενικῶς σιμὰ τοῦ καταρτίου, εἰς πανίον περιτυλισσόμενος. Ἐνίοτε προκατελάμβανα τὴν κοίτην αὐτοῦ, καὶ τὸν ἐπαίδευα μὴ θέλων νὰ τὴν παραχωρήσω. Εἰς ταύτας δὲ τὰς περιστάσεις, ἐπροσπάθει νὰ σύρῃ τὸ πανίον ὑποκάτωθέν μου, ἢ νὰ μὲ ἀναγκάσῃ νὰ τὸ παραιτήσω, καὶ δὲν ἡσύχαζε πρὶν ἐγὼ ἐξέλθω. Ἂν ὅλα τὰ πανία ἐτύχαιναν βαλμένα, περιήρχετο ζητῶν ἄλλο τι σκέπασμα, καὶ ἢ ἔκλεπτε φόρεμά τι τῶν ναυτῶν, ἢ ἔπαιρνε τὰ ἐπαπλώματα κάμμιᾶς κλίνης. Εἰς τὴν Ἰαύαν προσφιλεστέραν διασκέδασιν εἶχε τὸ νὰ κινῆται ἀπὸ τοὺς κλάδους τῶν δένδρων, ἢ νὰ ἀναβαίνῃ εἰς τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν· ἐπὶ δὲ τοῦ πλοίου, νὰ κρεμάζεται ἀπὸ τὰ σχοινία, ἢ νὰ παίζῃ μὲ τοὺς παῖδας τοῦ καραβίου. Εἰς τοῦτο ἔδιδε πρῶτος ἀφορμὴν κτυπῶν αὐτοὺς μὲ τὴν χεῖρά του ἑνῷ ἐπερνοῦσαν, ἔπειτα δὲ διὰ πηδήματος ἀπομακρυνόμενος, ἀλλ' ἀφίνων νὰ τὸν προφθάνωσι καὶ νὰ συμπλέκωνται εἰς ψευδῆ μάχην. Μικρούς τινας πίθηκας εἰς τὸ πλοῖον εὑρισκομένους ὀλίγον μὲν περιειργάζετο, ἐνόσῳ παρετήρουν αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι τοῦ καραβίου. Μίαν φορὰν τωόντι ἀναφανδὸν ἐζήτησε νὰ ῥίψῃ κλωβίον εἰς τὴν θάλασσαν περιέχον τρεῖς ἐξ αὐτῶν· ἀλλὰ μ' ἐφαίνετο ὀλιγώτερον ἀδιάφορος εἰς τὴν συναναστροφήν των, ὁσάκις δὲν παρετηρεῖτο ἀπὸ ἡμᾶς. Ἐστοχάσθην αὐτὸν ποτὲ, ὕπτιον κείμενον, μὲ πανίον δὲ κατὰ μέρος ἐσκεπασμένον, θεωροῦντα μὲ πολλὴν σοβαρότητα τὰ παιγνίδια νέου τινὸς πιθήκου, ὅστις ἐπηδοῦσεν ἄνωθέν του· τέλος δὲ, τὸν ἐπίασεν ἀπὸ τὴν οὐρὰν, κ' ἐζήτησε νὰ τὸν περιτυλίξῃ ἐντὸς εἰς τὸ σκέπασμά του. Ὁ πίθηκος, μὴ νοστιμευθεὶς τὸν περιορισμὸν, τοῦ ἐξέφυγεν, ἀλλ' ἤρχισε καὶ πάλιν τὰ παιγνίδιά του· μολονότι δὲ συνεχῶς ἐπιάνετο, πάντοτε ἐξέκοπτεν. Ἡ συναναστροφὴ ὅμως δὲν ἦτον ἴσου πρὸς ἴσον, διότι ποτὲ δὲν συγκατέβαινεν ὁ Ὀραγγουτάγγιος νὰ παίζῃ μὲ τοὺς πίθηκας, ὡς μὲ τοὺς ναύτας. Οἱ πίθηκες, μ' ὅλον τοῦτο, ἠγάπων τὴν συναναστροφήν του, διότι, μόλις ἀφινόμενοι λυτοὶ, εἰς ἐκείνου τὸ ἀναπαυτήριον διευθύνοντο.

'Ἀλλὰ, μολονότι τοσαύτην ἐδείκνυε πραότητα ὁσάκις δὲν ἦτον ἰσχυρὰ παρωργισμένος, ἠμποροῦσεν ὅμως εἰς σφοδρὰν λύσσαν νὰ διερεθισθῇ, καὶ εἰς μίαν ἢ δύο περιστάσεις ἔκαμε πρᾶξιν, ἥτις, ὑπὸ λογικοῦ ὄντος ἂν ἐγίνετο, ἤθελεν ὀνομασθῆν ἀπειλὴ αὐτοχειρίας. Ὁπότε, ζητῶν παρά τινος πορτογάλλιον, ἀπετύγχανε νὰ τὸ λάβῃ, ἐκραύγαζε τρανώτατα, καὶ μανιωδῶς ἐκινεῖτο εἰς τὰ σχοινία, ἔπειτα δὲ στρεφόμενος ἐζήτει αὐτὸ καὶ πάλιν· ἐὰν δὲ καὶ τὴν φορὰν ταύτην ἀπετύγχανεν, ἐκυλίετο μερικὴν ὥραν ὡς ὠργισμένον τέκνον ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ἐκβάλλων τὰς πλέον διαπεραστικὰς κραυγάς, ἔπειτα δὲ, ἀναπηδῶν ἐξαίφνης, ὡρμοῦσε μανιωδῶς κατὰ τὴν πλευρὰν τοῦ καραβίου, καὶ ἐγίνετο ἄφαντος. Τὴν πρώτην φορὰν, καθ' ἣν εἴδομεν

τὴν πρᾶξιν ταύτην, ἐστοχάσθημεν ὅτι εἶχε πέσειν εἰς τὴν θάλασσαν· ἀλλ' ἐρευνήσαντες εὑρήκαμεν αὐτὸν κεκρυμμένον ὑπὸ τὰς ἀλυσίδας.'

Ὁ τέλειος τὴν ἡλικίαν Ὀραγγουτάγγιος σπανίως ὑπέπεσεν εἰς τὴν παρατήρησιν τῶν Εὐρωπαίων. Παρὰ τοῦ αὐτοῦ σοφοῦ ἀνδρὸς (Dr. Clarke Abel) ἔχομεν περιγραφὴν ἀτόμου τινὸς, ἑπτὰ ποδῶν τὸ ἀνάστημα, τὴν ὁποίαν εὐχαρίστως καταχωροῦμεν. Τὸ ζῶον τοῦτο ἀνεκάλυψεν ἡ συνοδία ἐμπορικοῦ πλοίου εἰς τόπον καλούμενον Ῥαμβοὺν, κατὰ τὸ βορειοδυτικὸν παράλιον τῆς Σουμάτρας, ἐπὶ μέρους ὅπου ἦσαν ὀλίγα μόνον δένδρα καὶ μικρὰ ἔκτασις καλλιεργημένης γῆς. Ἀναμφιβόλως δὲ εἶχεν ἐλθεῖν ἀπὸ μακρὰν, διότι αἱ κνῆμαί του ἦσαν καταλασπωμέναι μέχρι τῶν γονάτων, καὶ οἱ ἐντόπιοι δὲν ἐγνώριζαν αὐτό. Σιμώσαντος τοῦ τῆς λέμβου πληρώματος, κατέβη ὁ Ὀραγγουτάγγιος ἀπὸ τὸ δένδρον, ἐφ' οὗ ἐκάθητο, καὶ διευθύνθη εἰς δάσος τι ὀλίγον ἀπέχον, παριστάνων, ἐνῷ ἐκινεῖτο, τὸ φαινόμενον ὑψηλῆς ἀνθρωποειδοῦς μορφῆς, μὲ στιλπνὰς μελαγχρόνους τρίχας ἐσκεπασμένης, ὀρθιος περιπατῶν μὲ κλονούμενον βάδισμα, κἄποτε δὲ ταχύνων μὲ τὰς χεῖρας τὴν κίνησιν, καὶ ἄλλοτε ὠθούμενος εἰς τὰ ἔμπροσθεν διὰ τῆς βοηθείας κλάδου τινός. Ἀλλ' ἦτο πασίδηλον ὅτι ὁ ἐπὶ τῆς ἀδένδρου γῆς περίπατος ὀλίγον εἰς αὐτὸν ἥρμοζε, διότι, ἀκόμη καὶ ὅτε διὰ τῶν χειρῶν ἢ διὰ βακτηρίας ἐβοηθεῖτο, προώδευε βραδέως καὶ παρεφέρετο· μεταξὺ τῶν δένδρων ἦτο χρεία νὰ ἴδῃ τις αὐτὸν διὰ νὰ λογαριάσῃ τὴν εὐστροφίαν καὶ ἰσχύν του. 'Διωχθεὶς εἰς μικρόν τι δάσος,' λέγει ὁ κύριος Ἄβελ, 'ἐπίασε δι' ἑνὸς πηδήματος ὑψηλότατον κλάδον, καὶ ἐπήδα ἐξ ἑνὸς εἰς ἄλλο δένδρον μὲ τὴν ταχύτητα κοινοῦ πιθήκου, φεύγων ἴσα μὲ ταχυδρόμον ἵππον. Ἀφοῦ δ' ἔλαβε πέντε σφαίρας, παρελύθησαν αἱ δυνάμεις του, καὶ στηριχθεὶς ἀπηυδημένος εἰς κλάδον τινὰ, ἐξέρασε ποσότητα αἵματος. Οἱ κυνηγοὶ, μὴ ἔχοντες πλέον ἄλλην πυρίτιδα, ἠναγκάσθησαν νὰ κόψωσι τὸ δένδρον διὰ νὰ τὸν ἀποκτήσωσιν· ἀλλὰ πόσον ἐξεπλάγησαν ἰδόντες αὐτὸν, ἐνῷ τὸ δένδρον ἔπιπτε, καταφεύγοντα εἰς ἄλλο, μὲ ἰσχὺν ἀμείωτον κατὰ τὸ φαινόμενον! Τῳόντι πολλὰ δένδρα ἠναγκάσθησαν νὰ κόψωσιν, ὥστε νὰ καταβιβάσωσιν αὐτὸν ἐπὶ τῆς γῆς· ἀκόμη δὲ καὶ ἀφοῦ ἐνικήθη ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν, καὶ σχεδὸν ἔθνησκε, πιάσας λόγχην καμωμένην ἀπὸ εὔκαμπτον ξύλον, ἥτις ἠμπόρει ν' ἀνθέξῃ εἰς τὴν δύναμιν τοῦ πλέον εὐρώστου ἀνδρὸς, τὴν κατασυνέτριψεν ὡς κάλαμον. Οἱ βοηθήσαντες εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ εἶπον, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ἔκφρασις τοῦ προσώπου του, ὡς καὶ ὁ ἐλεεινὸς τρόπος, καθ' ὃν ἔβαλλε τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν πληγῶν, τόσον θλιβερὰ αἰσθήματα τοὺς ἐπροξένησεν, ὥστε σχεδὸν ἤρχισαν ν' ἀμφιβάλλωσι περὶ τῆς φύσεως τοῦ πραττομένου. Ἦτο δ' ἑπτὰ πόδας ὑψηλὸς, μὲ πλατὺ ἀνοικτὸν στῆθος, καὶ στενὴν ὀσφύν. Ἡ σιαγὼν αὐτοῦ εἶχεν οὖλον γένειον ἑκατέρωθεν, σχηματίζον κοσμητικὸν μᾶλλον παρὰ φοβερὸν παράρτημα εἰς τὸ πρόσωπόν του. Οἱ βραχίονες, ἀκόμη καὶ ἀναλόγως τοῦ ὕψους του, ἦσαν μακροὶ, ἀλλὰ τὰ σκέλη του ἦσαν πολὺ μικρότερα. Σύνολον τὸ θηρίον,' προσθέτει ὁ βιογράφος του, 'διήγειρε θαυμασμὸν, καὶ πολὺ μᾶλλον ἔκπληξιν παρὰ φόβον. Αἱ τρίχες αὐτοῦ ἦσαν λεῖαι καὶ ὑαλιστεραί· εἶχε δὲ πᾶν σημεῖον ὅτι εὑρίσκετο εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς νεότητος καὶ ῥώμης του.'

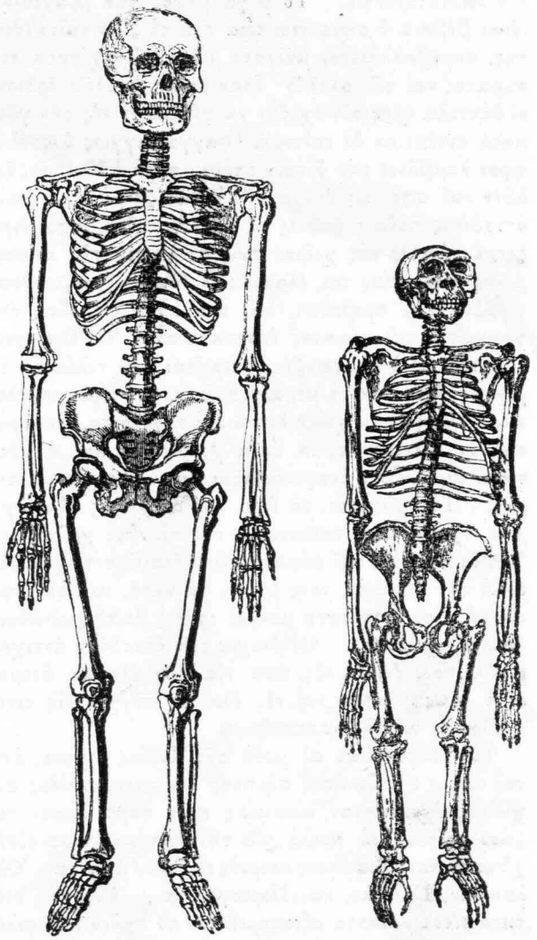

Σκελετὸν τοῦ Ἀνθρώπου. Σκελετὸν τοῦ Κιμπανζῆ.

Ὡς εἴπομεν ἤδη, καὶ ὡς φαίνεται ἀπὸ τὰς ἐνταῦθα εἰκονογραφίας, ὁ Κιμπανζῆς εἶναι τὸ ἀνθρωποειδέστερον ἀπὸ τὰ ζῶα· τῳόντι, ὄχι μικρὸν μέρος τοῦ ὀργανισμοῦ του συμφωνεῖ πολὺ μὲ τὸν ἀνθρώπινον· ὅθεν καί τινες διϊσχυρίσθησαν ὅτι ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ Κιμπανζῆς εἶναι τῆς αὐτῆς ζωολογικῆς οἰκογενείας μέλη. Ἀλλ' αἱ τῶν νεωτέρων ἀνατόμων ἀκριβεῖς ἔρευναι ἀναντιῤῥήτως ἀποδεικνύουν, ὅτι μ' ὅλην ταύτην τὴν ὁμοιότητα ὑπάρχουσι καὶ ἱκανώταται διαφοραί. Παρατρέχοντες δ' ὅλας τὰς λοιπὰς, ὑπὲρ τὰς εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν, σημειόνομεν τὴν εἰς τὸ ὀστοῦν τῆς πτέρνης, τὸ ὁποῖον εἰς τὸν ἄνθρωπον δὲν ἐξέχει ἀναλόγως τοσοῦτον εἰς τὰ ὀπίσω, ὅσον εἰς τὸν Κιμπανζῆν· ἡ δὲ πτέρνα εἶναι μάλιστα τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε καὶ κα-

ΠΕΡΙ ΣΩΜΑΣΚΙΑΣ.

ΣΩΜΑΣΚΙΑΝ ὀνομάζομεν τὴν κίνησιν τοῦ σώματος, ὅση κρίνεται ἀναγκαία καὶ ὠφέλιμος εἰς τοῦ ἀνθρώπου τὴν ὑγείαν.

Ὁ περίπατος εἶναι βέβαια ἡ καλητέρα γυμνασία, καθότι κινεῖ τὴν διαπνοήν, καὶ, ἂν δὲν παραταθῇ ὑπὲρ τὸ δέον, ἐνισχύει τὸ σῶμα. Καθὼς δὲ τὸ ἁπλούστατον καὶ ὑγιεινότατον ἐνταυτῷ ὅλων τῶν ποτῶν, τὸ ὕδωρ, εὑρίσκεται πρόχειρον εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὁμοίως καὶ ἡ περιπατητικὴ κίνησις εἶναι κατὰ θείαν πρόνοιαν εὔκολος εἰς πάντα ἄνθρωπον, ὅστις δύναται νὰ μεταχειρισθῇ τοὺς πόδας του.

Ἀλλ' ἀπὸ τοὺς περιπάτους ὁ γινόμενος εἰς ἀνωφερῆ μέρη θεωρεῖται μάλιστα ὡς τῶν ἄλλων ὅλων ὠφελιμώτατος. Διὰ τοῦτο οἱ ὀρεινοὶ ἄνθρωποι εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑγιέστατοι καὶ μακρόβιοι. Ἀποδίδεται δὲ τὸ καλὸν τοῦτο κοινῶς εἰς τὴν καθαρότητα τοῦ ἀέρος· ἀλλ' ἡ ἀνάβασις εἰς πετρώδεις καὶ ἀνωμάλους τόπους δὲν φαίνεται ἀδιάφορον πρᾶγμα. Ὀλίγοι τωόντι δὲν παρετήρησαν, πόσον ὁ τοιοῦτος περίπατος αὐξάνει τὴν ὄρεξιν, ὡς αὐξάνων τὴν ἄδηλον διαπνοήν, μὲ τὴν ὁποίαν ἡ κατάστασις τοῦ στομάχου ἔχει μεγάλην συμπάθειαν.

Ὁ δρόμος εἶναι κίνησις πολλὰ βιαία, καὶ δὲν δύναται εἰς πολὺν καιρὸν νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ ὁ ἄνθρωπος. Οἱ δρομεῖς εἶναι παντοῦ βραχύβιοι, καὶ ὀλίγοι διαφεύγουσι τὴν φθίσιν πρὶν φθάσωσι τὸν 35 τῆς ζωῆς χρόνον.

Ὁ χορὸς εἶναι μία ἀπὸ τὰς ἀξιολογωτάτας σωμασκίας· ὅθεν ὄχι μόνον διὰ τὴν χάριν καὶ εὐκινησίαν τῶν μελῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς ὑγείας καὶ τῆς εὐρώστου κράσεως, πρέπει νὰ συμβουλεύωμεν τὴν γύμνασιν ταύτην εἰς τὰς ἁπαλὰς νεάνιδας ἀπὸ μικρᾶς ἔτι ἡλικίας, τόσῳ δὲ μᾶλλον, ὅσῳ κλίνουσιν αἱ πλειότεραι εἰς τὴν ὑγρόλευκον (λυμφαντικὴν) λεγομένην κρᾶσιν. Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν χορῶν καλὸν εἶναι νὰ ἐκλέγωμεν τοὺς ὁμαλοὺς, καθὼς ὁ ἀντιμέτωπος (contre dance), καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι ἐθνικοὶ καὶ ξένοι. Δὲν νομίζομεν δὲ πολὺ ἀναγκαῖον νὰ σημειώσωμεν, πόσον ὁ βαλλισμὸς (βάλς) ταράττει τὸν ἐγκέφαλον καὶ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος, ὥστε ἐνεργεῖ βιαίως εἰς τὴν καρδίαν καὶ εἰς τὰς ἀρτηρίας.

Ἡ ξιφομαχία συντελεῖ πολὺ εἰς τὴν εὐστροφίαν τοῦ σώματος καὶ τὴν δύναμιν τῶν μυώνων. Ὅθεν οἱ παλαιοὶ ἦσαν φαίνεται πολὺ ἰσχυρότεροι διὰ τὰ ἀθλητικὰ καὶ πολεμικά των γυμνάσματα, ἐνῷ ὁ ταβάκος, ἡ κατάχρησις τοῦ ἀλκοολικοῦ ποτοῦ, ὁ καφὲς, τὸ τέϊ, κτλ., ἠδυνάτισαν τὴν φύσιν τῶν νεωτέρων κατοίκων τῆς Εὐρώπης, ἀφ' ὅτου μάλιστα ἐφευρέθη ἡ πυρόκονις, ὥστε ἡ σωματικὴ ῥώμη, ἥτις ἄλλοτε ἀπεφάσιζε τὴν νίκην εἰς τὰς ἀγχεμαχίας, ὀλίγον πλέον χρησιμεύει σήμερον, καὶ ἐπειδὴ ὁ πόλεμος κατεστάθη μηχανικὸς, οἱ ἄνθρωποι ἔπαυσαν νὰ ἐξασκῶνται.

Ὀλίγοι ἀμφιβάλλουσι βέβαια περὶ τῆς ὠφελείας τῶν ἀγώνων, τοὺς ὁποίους συνείθιζον καὶ ἐτίμων τόσον οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι, μεταξὺ δὲ τούτων μάλιστα οἱ Σπαρτιᾶται.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ὁμιλία αὐτὴ καὶ ἡ ἀνάγνωσις καὶ ὁ γέλως καὶ ἡ μελῳδία ἐπιταχύνουσι τὴν διὰ τῶν πνευμόνων κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος, καὶ ἐνδυναμοῦσι τὰ τόσον ἀναγκαῖα ταῦτα ὄργανα, ὅταν δὲν γίνωνται μὲ ὑπερβολήν.

Γενικῶς τὰ τοιαῦτα γυμνάσια συμφέρει νὰ συναλλάσσωνται καὶ νὰ μεταβάλλωνται κατὰ τὴν ἡλικίαν, τὸ φύλον, τὴν κρᾶσιν, τὸ κλίμα, καὶ τὴν ὥραν τοῦ ἔτους. Οἱ νέοι, π. χ., ἔχουσιν ὀλιγωτέραν ἀνάγκην σωμασκίας παρὰ τοὺς γέροντας, καὶ αἱ γυναῖκες παρὰ τοὺς ἄνδρας. Ὅθεν εἷς ἐκ τῶν ἐνδοξοτάτων ἀνδρῶν, οἵτινες ἔγραψαν περὶ παιδαγωγίας, ὁ Ῥουσσὼς, συμβουλεύει εἰς τὰς γυναῖκας μόνον ἐκείνας τὰς μηχανικὰς τέχνας, αἱ ὁποῖαι δὲν ζητοῦσι κίνησιν· ἀλλὰ καὶ ὁ φλεγματικὸς ἄνθρωπος χρειάζεται πλειοτέραν ἄσκησιν παρὰ τὸν χολερικόν· τέλος, εἰς τοὺς θερμοὺς τόπους καὶ καιροὺς κρίνεται πολὺ ὀλιγώτερον ἀναγκαία ἡ γύμνασις παρ' ὅσον εἰς τοὺς ψυχρούς. Καθὼς δὲ ἡ θεία πρόνοια, δίδουσα τόσον ἀφθόνους τοὺς καρποὺς τῆς γῆς εἰς τοὺς κατοίκους τῶν θερμῶν κλιμάτων, φαίνεται ὅτι ἠθέλησε νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τοὺς πολλοὺς κόπους, τοὺς ὁποίους ἀναδέχονται εὐκόλως οἱ κάτοικοι τῶν ψυχρῶν, ὁμοίως δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι καὶ ὀλιγωτέρα σωμασκία εἶναι εἰς αὐτοὺς ἀναγκαία. Τῳόντι ἡ θερμότης τῶν τοιούτων τόπων ἀρκεῖ νὰ διατηρήσῃ εἰς καλὴν κατάστασιν τὴν ἄδηλον διαπνοήν. Ὅθεν ἐκεῖ μάλιστα εὑρίσκονται οἱ μακροβιώτατοι ἄνθρωποι· ἐξ ἐναντίας δὲ, ἡ ψυχρότης τῶν βορείων κλιμάτων βιάζει τὸν ἄνθρωπον εἰς πᾶν εἶδος ἀσκήσεως, τῆς ὁποίας πολλάκις οὗτος ὑπερβάλλει τὰ ὅρια μὲ βλάβην τῆς ὑγείας καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς του.

Ἐκτὸς δὲ τῆς ἐνεργητικῆς ταύτης σωμασκίας εἶναι καὶ ἄλλη λεγομένη παθητικὴ, ἐπωφελὴς μάλιστα εἰς τοὺς ἀπὸ ἀῤῥωστίας ἀναλαμβάνοντας.

Ἡ ζωὴ τῶν θαλασσοπόρων ὑπόκειται εἰς τόσους κινδύνους, ὥστε πρὸς ἀντισήκωσιν τοῦ κακοῦ τούτου ὁ Θεὸς εὐδόκησε νὰ πάσχωσιν ὀλιγώτερον κατὰ τὴν ὑγείαν. Ἡ ναυτιλία δὲ εἶναι γύμνασις ἀκατάπαυστος, ἐπειδὴ ὅλοι οἱ μυῶνες ἐνεργοῦσι διὰ νὰ μὴ πέσωμεν, ἂν καὶ διὰ τὴν συνήθειαν δὲν συναισθανώμεθα τὴν ἐνέργειαν ταύτην· ἀλλὰ τὸ αἷμα φέρεται εὐκολώτερον εἰς τὰ μικρὰ ἀγγεῖα, καὶ ἡ αὐξανομένη διαπνοὴ ἅμα γεννηθῇ ἐξατμίζεται διὰ τὴν συνεχῆ μεταβολὴν τῆς ἀτμοσφαίρας εἰς τὸ κινούμενον πλοῖον· ὁ ἀὴρ δὲ τῆς θαλάσσης οὗτος δὲν διαφέρει παρὰ τὸν ὁποῖον ἀναπνέομεν ἐπάνω τῆς γῆς, εἰμὴ καθότι εἶναι ἐλεύθερος ἀπὸ τὰς δηλητηρίους ζωϊκὰς καὶ φυτικὰς ἀναθυμιάσεις.

Διὰ τοῦτο τὴν ναυτιλίαν συμβουλεύουσιν οἱ δοκιμώτατοι ἰατροὶ εἰς τοὺς πάσχοντας μαρασμὸν καὶ μάλιστα αἱμοπτυσίαν ἀνθρώπους. Ὁ Κ. Λοὺδ παρατηρεῖ, ὅτι ἀπὸ 5741 ναύτας, τοὺς ὁποίους ἐθεράπευσεν, 360 μόνον

ἦσαν φθισικοί· καὶ ἐκ τούτων δὲ πάλιν τὸ ἓν ἕβδομον ἔπαθον τὸ κακὸν, διότι ἔπεσον, ἢ κατ' ἄλλον τρόπον ἐκτυπήθησαν. Ἀλλ' εἰς ἄλλους ἀῤῥώστους οἱ φθισικοὶ ἤθελον εἶσθαι ἑξάκις πλειότεροι. Τόσον ἡ ἐλαφρὰ καὶ ἀνεπαίσθητος τῆς ναυτιλίας κίνησις ἐνισχύει τοὺς πνεύμονας καθ' ὅλων τῶν ἐξωτερικῶν ἐπηρειῶν, καὶ φέρει τὰ ὑγρὰ ἀπὸ τὸ κέντρον εἰς τὴν περιφέρειαν.

Ἡ διφρηλασία, ἡ κίνησις ὅηλ. εἰς κλειστὸν ὄχημα, ὀλίγον ὠφελεῖ, ἐπειδὴ δὲν ἀναπνέομεν καθαρὸν, δροσερὸν, καὶ νέον πάντοτε ἀέρα· διὰ τοῦτο εἰς ἐκείνους μόνον τοὺς ἀνθρώπους πρέπει νὰ τὴν συμβουλεύωμεν, ὅσοι δὲν δύνανται νὰ περιπατήσωσιν ἢ νὰ ἱππεύσωσιν.

Εἶναι δὲ λυπηρὸν ὅτι εἰς τὰς μεγάλας πόλεις τῆς Εὐρώπης ἐκεῖνοι μάλιστα φέρονται διφρήλατοι, ὅσοι ἔχουσι μεγαλητέραν ἀνάγκην ἐνεργητικῆς κινήσεως καὶ σωμασκίας, οἱ τρυφηλοὶ ὅηλ. καὶ ἀβροδίαιτοι ἄρχοντες, οἱ πλούσιοι, οἱ μεγαλέμποροι, οἱ τραπεζῖται, καὶ οἱ τοκισταί.

Ἐννοεῖται δ' εὐκόλως, ὅτι ἡ κίνησις εἰς ἀνοικτὴν ἅμαξαν ὠφελεῖ, καθὼς σχεδὸν καὶ ἡ ἱποδρομία.

Ἀλλ' αὕτη ἀξίζει πάντοτε νὰ προκρίνεται. Εἶναι δὲ διάφορα εἴδη ἱππηλασίας, ὅηλ. τὸ περιπάτημα, τὸ βάδισμα, τὸ τρόχασμα, τὸ κάλπασμα, κτλ., τὰ ὁποῖα ἔχουσι διάφορον καθὲν ἐνέργειαν εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ὅλαι γενικῶς αἱ ἀῤῥωστίαι, ὅσαι πειράζουσι τὰ νεῦρα, καθὼς ἡ ὑστερίτις, ἡ ὑποχονδρία, κτλ., ἢ ἔχουσι χαρακτηριστικὰ συμπτώματα τὴν ἀδυναμίαν τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων, τὴν δυσπεψίαν, τοὺς ἀνέμους, κτλ., ὠφελοῦνται ἀπὸ τὴν ἱππασίαν.

Ἀλλὰ χρεωστοῦμεν νὰ τὴν ἐμποδίζωμεν, ἢ τοὐλάχιστον μόλις νὰ τὴν συγχωρῶμεν, εἰς ἀνθρώπους πάσχοντας φθίσιν. Τότε πρέπει τοὐλάχιστον νὰ γίνεται μετρία κατὰ τὴν βίαν καὶ τὸν χρόνον. Καὶ ἂν μὲν θέλωμεν νὰ προφυλάξωμεν τὴν ὑγείαν, ἀρκεῖ ὀκτὼ ἢ δέκα μιλίων καθ' ἡμέραν δρόμος· ἂν δὲ πρόκειται νὰ ἐνισχύσωμεν τὴν ὑγείαν, ὀλίγον θέλομεν ὠφεληθῆν ἀπὸ τόσην γύμνασιν.

Συμφέρει δὲ, ὄχι μόνον τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ τὸ πνεῦμα αὐτὸ νὰ κινῆται· τοῦτο δὲ γίνεται, ὅταν ἀλλάσσωμεν τόπον καὶ βλέπωμεν πάντοτε νέας θέσεις, ὅηλ. ἀλληλοδιαδόχως ὄρη καὶ φάραγγας, καὶ κοιλάδας καὶ δάση, καὶ πεδιάδας καὶ ποταμοὺς, κτλ. Διὰ τοῦτο συμφέρει μᾶλλον νὰ ἐπιχειρῶμεν μικράς τινας ὁδοιπορίας καὶ περιηγήσεις, παρὰ τὸ νὰ ἱππεύωμεν εἰς τὸν αὐτὸν σχεδὸν τόπον πάντοτε.

Ἰδιαιτέρως δὲ πρέπει νὰ στέλλωμεν εἰς ψυχρὰ κλίματα τοὺς νευρικῶς πάσχοντας, τοὺς ἐπιληπτικοὺς, τοὺς ὑστερικοὺς, κτλ. ἐξ ἐναντίας δὲ, οἱ ὑποχονδριακοὶ καὶ φθισικοὶ ἂς διευθύνωνται εἰς τοὺς θερμοὺς τόπους.

Ἀλλὰ κατ' ἐξοχὴν πρέπει νὰ κινῶνται καὶ νὰ σωμασκῶσιν οἱ σπουδαστικοὶ ἄνθρωποι, ἐκεῖνοι ὅηλαδὴ ὅσοι κατατρίβουσι τὴν ὀλίγην ζωήν των εἰς τὰ βιβλία καὶ εἰς τὴν μελέτην· ἐπειδὴ ἡ ἀκινησία σκωριάζει, τρόπον τινὰ, τὰ ἄρθρα, ἀδυνατίζει τὸν στόμαχον, καὶ βάφει τὸ πρόσωπον μὲ τῆς ὠχρότητος τὸ νεκρικὸν χρῶμα. Δὲν εἶναι λοιπὸν διόλου ἄτοπον εἰς τοὺς τοιούτους οὔτε νὰ ὀρχῶνται, οὔτε νὰ κολυμβῶσιν, οὔτε νὰ ἱππεύωσιν.

Ἀλλὰ κάνενὸς εἴδους ἄσκησις δὲν ὠφελεῖ τὸν μονήρη ἄνθρωπον, καὶ εἶναι δύσκολον νὰ εἴπῃ τις ἂν ἡ ἐρημία βλάπτῃ τὸ σῶμα ἢ τὸ πνεῦμα πλειότερον. Πρᾶγμα παράδοξον! ὅτι πολλὴ ἀνθρώπων συνδρομὴ γεννᾷ παντοῦ ἀσθενείας, καὶ ὑπερβολικὴ πάλιν μοναξία βλάπτει ὁμοίως καίρια τὴν ὑγείαν. Διὰ τοῦτο εὐχῆς ἔργον νὰ εὑρισκώμεθα μεταξὺ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδίων μας· ἢ, ἂν δὲν εὐτυχήσαμεν νὰ ἔχωμεν γυναῖκας καὶ παιδία, ἃς ζητῶμεν νὰ ἀναπληρώσωμεν τοὐλάχιστον τὴν ἔλλειψιν ταύτην μὲ εἰλικρινεῖς φίλους.

Ποτὲ, εἰ δυνατὸν, ἃς μὴ κινώμεθα τὴν νύκτα, καὶ μάλιστα μετὰ τὸ ἄριστον καὶ τὸ δεῖπνον. Θέλουσι δὲ εἰπεῖν ἴσως τινὲς, ὅτι βλέπομεν συχνάκις τοὺς γεωργοὺς καὶ βαναύσους τεχνίτας ἐπανερχομένους εἰς τὸ ἔργον χωρὶς ἐπαισθητὴν βλάβην. Τὸ ἐπιχείρημα ὅμως τοῦτο ἀναλογεῖ μὲ τὴν γνώμην ἐκείνου, ὅστις ἤθελε συμβουλεύσειν ὡς ὠφέλιμον τὴν χρῆσιν τῶν ὠμῶν κρεάτων, ἐπειδὴ εὑρίσκονται τωόντι ἄνθρωποι δυνατοὶ, οἵτινες χωνεύουσι τὰ ὠμὰ κρέατα, καὶ ἄλλοι ὁμοίως δυνατοὶ, οἱ ὁποῖοι δὲν βλάπτονται ἐργαζόμενοι μετὰ τὸ δεῖπνον· ἀλλὰ πόσον ὀλίγοι εἶναι οἱ πρῶτοι! μὲ πόσην δὲ δυσαρέσκειαν ἀναλαμβάνουσι τὰς συνήθεις ἐργασίας των οἱ δεύτεροι!

Διὰ τοῦτο συμφέρει νὰ δειπνῶμεν κυρίως τὸ ἑσπέρας· ἐπειδὴ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θέλομεν ἔχειν ὅλην τὴν ἡμέραν ἐργάσιμον, ὥστε ἡ γεωργία, τὸ ἐμπόριον, καὶ αἱ τέχναι θέλουσι κερδήσειν ὁμοίως, καθὼς ἡ ὑγεία, ἀπὸ τὴν τοιαύτην σωτήριον συνήθειαν.—ΑΝΘΟΛ. ΚΟΙΝΩΦ. ΓΝΩΣΕΩΝ.

Η ΡΩΣΣΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ.— ΕΜΠΟΡΙΟΝ.

Συνέχεια καὶ Τέλος ἀπὸ Σελ. 88.

Ο ΤΑΝΑΙΣ, ὁ ΒορυσθΈνης (Νίπρος), καὶ ὁ Τύρας (Νίστρος), τρεῖς τῶν κυριωτέρων ποταμῶν τῆς Ῥωσσίας, πρὸς νότον διευθυνόμενοι, χύνονται εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον καὶ τὴν Μαιώτιδα Λίμνην. Κατὰ διαφόρους εὐθυβολίας εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς Ῥωσσίας διαπερνῶντες, πεντακόσια δ' ἕως χίλια μίλια κατὰ τὸ μῆκος ἐκτεινόμενοι, χρησιμεύουν ὡς ἀγωγοὶ, δι' ὧν μετακομίζονται εἰς τὸ παράλιον τὰ προϊόντα τῆς διαῤῥεομένης ὑπ' αὐτῶν μεγίστης χώρας· εἰς τὰς ἐκβολὰς δὲ τῶν ποταμῶν τούτων, ἢ κατὰ τὴν περίχωρον, ἦτο φυσικὸν νὰ γεννηθῶσιν αἱ μεγάλαι ἐμπορικαὶ πόλεις τῆς νοτίου Ῥωσσίας. Τὸ εἰς τὴν Μαιώτιδα Λίμνην Ταγαῤῥόγον εἶναι ὁ φυσικὸς λιμὴν τοῦ Τανάϊδος, καὶ αὐτοῦ διενοήθη ποτὲ ὁ Μέγας Πέτρος νὰ συστήσῃ τὴν καθέδραν τῆς αὐτοκρατορίας του. Ἡ Ὀδησσὸς, εἰς μικρὸν κόλπον τοποθετημένη μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νίπρου καὶ τοῦ

Νίστρου, οὐχὶ μόνον χρησιμεύει ὡς ἀποθήκη τῶν φυσικῶν προϊόντων τῆς παμμεγέθους χώρας, μεθ' ἧς οἱ δύο οὗτοι ποταμοὶ ἀνοίγουν συγκοινωνίαν, ἀλλὰ κατὰ συνέπειαν τῶν προνομίων ὅσα χαίρεται, εἶναι προσέτι ὁ κυριώτερος λιμὴν ὅλων τῶν ποταμῶν τῆς Ῥωσσίας, ὅσοι ῥέουν εἰς τὰς δύο θαλάσσας τὰς ἀποτελούσας τὸ νότιον αὐτῆς σύνορον. Πρὸ μόλις μιᾶς πεντηκονταετηρίδος ἡ Ὀδησσὸς ἦτο μικρὰ κώμη ἁλιέων, ὑπὸ Ταρτάρων μόνον κατοικουμένη· ἀλλ' αὐτοκρατορικὰ ψηφίσματα καὶ ἀρίστη θέσις ἐπετάχυναν τὴν πρόοδον αὐτῆς, ἀφοῦ πρῶτον εἵλκυσε τὴν προσοχὴν τῆς αὐτοκρατορίσσης Αἰκατερίνης. Τὸ 1817 ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ἐξέδωκε δόγμα κηρύττον ἀτελῆ τὸν λιμένα τῆς Ὀδησσοῦ, καὶ διὰ τριάκοντα ἔτη ἀπαλλάττον ἀπὸ φορολογίαν τοὺς κατοίκους. Ἡ πόλις καὶ τὰ προάστεια περιέχουσι τώρα 60,000 κατοίκων· ἐὰν δὲ τὰ τῆς ἀτελείας προνόμια ποτὲ δὲν παρεβιάζοντο, πιθανὸν ὅτι ἤθελεν ἐφελκύσειν μεγαλήτερον ἔτι πληθυσμόν.

Τὰ ἐκ τῆς Ὀδησσοῦ ἐξαγόμενα εἴδη συνίστανται ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἀπὸ γεννήματα, ἄλειμμα, δέρματα, καὶ μαλλίον, ὡς καὶ σίδηρον καὶ χαλκὸν ἐκ τῶν μεταλλείων τῆς Σιβηρίας, εἰς τὸ Ταγαῤῥόγον πρῶτον φερομένους διὰ τοῦ Τανάϊδος. Ἀλλὰ τὸ πρώτιστον ἐμπορικὸν εἶδος εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον εἶναι ὁ σῖτος· ὅλων τῶν χωρῶν τῆς Μεσογείου πρωτίστη σιτοθήκη εἶναι ἡ Ὀδησσός.

Ἀπὸ τοῦ Νίστρου μέχρι τοῦ Τανάϊδος, αἱ ἀκταὶ καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Μαιώτιδος Λίμνης συνορεύουν μὲ ἀκαλλιεργήτους πεδιάδας, πλάτος ἑκατὸν μιλίων κατὰ μέσον ὅρον ἐχούσας, ὅπου βόσκονται καὶ τρέφονται ἱκανοὶ βόες καὶ πρόβατα. Ὁ ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐξαγόμενος σῖτος παράγεται εἰς τὰς ἐπαρχίας τὰς κειμένας ἐπέκεινα τῆς περὶ τοὺς αἰγιαλοὺς ποιμενικῆς ταύτης χώρας. Τὸ δὲ πλεῖστον μέρος αὐτοῦ μετακομίζεται εἰς τὴν Ὀδησσὸν διὰ ξηρᾶς ἀπὸ τόπους ἑκατὸν ἕως τετρακόσια μίλια ἀπέχοντας. Αἱ μικραὶ σιτοφόροι ἅμαξαι ἀρχίζουν νὰ φθάνωσιν εἰς τὴν Ὀδησσὸν τὸν Μάϊον, ἀλλ' αἱ περισσότεραι δὲν ἐμβαίνουν εἰς τὸν τόπον αὐτὸν πρὸ τοῦ Ἰουνίου ἢ Ἰουλίου. Κατά τινας ἡμέρας, εἰς τοὺς τελευταίους δύο μῆνας, βλέπει τις πεντακόσια ἢ ἑξακόσια, κἄποτε δὲ καὶ χίλια τοιαῦτα φορεῖα εἰς τὴν πόλιν εἰσερχόμενα. Εἰς ἓν μόνον ἔτος, τὸ 1817, ὅτε τὸ σιτεμπόριον μάλιστα ἤκμαζε, πρέπει νὰ εἰσῆλθον εἰς τὴν Ὀδησσὸν περὶ τὰς 160,000 τῶν φορείων τούτων ἀπὸ τὸν Μάϊον ἕως τὸν Ὀκτώβριον. Ἕκαστον δὲ φορεῖον σύρεται ὑπὸ δύο βοῶν.

Ἐπειδὴ ὁ Εὔξεινος Πόντος δέχεται τὰ γλυκέα ὕδατα τῶν μεγίστων ποταμῶν τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, ἡ ἐπιφάνειά του ταχέως παγόνει παρὰ τοὺς αἰγιαλοὺς, ἡ δὲ θαλασσοπλοΐα εἰς τὴν Ὀδησσὸν διαρκεῖ μόνον ἀπὸ τὰ μέσα Μαΐου ἕως τὰ τέλη Ὀκτωβρίου.

Ὁ λιμὴν τῆς Ὀδησσοῦ λογίζεται ἀσφαλέστατος. Ἡ πόλις ἐκ τῆς θαλάσσης φαίνεται κάλλιστα, ὡραίας οἰκοδομὰς ἔχουσα παρὰ τοὺς ὑψηλοὺς καὶ ἀποτόμους βράχους, ἐφ' ὧν εἶναι τοποθετημένη. Σχέδιον ἔχει τετραγωνικόν· οἴκους δὲ καλοκτίστους μὲν, πλὴν ἀποκεχωρισμένους, ὥστε δὲν φαίνονται ὡραῖαι καὶ ὁμοειδεῖς αἱ ἀγυιαί· ἄστρωτοι δὲ οὖσαι, γίνονται τόσον λασπώδεις μετὰ τὴν βροχὴν, ὥστε μόλις ἐμπορεῖ τις νὰ διαβῇ πεζός. Ἡ καύσιμος ὕλη καὶ τὸ ὕδωρ εἶναι σπάνια καὶ ἀκριβά. Τὸ κλίμα, καίτοι ἄστατον, δὲν εἶναι νοσῶδες.

ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ.

Ἀριθ. 7.

ΤΕΡΑΤΑ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΑ.

ΣΑΦΕΣ ἔγινεν ἐκ τῶν προειρημένων, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι θαυματουργοῦντες διήγειρον τὴν προσοχὴν, καὶ εἵλκυον τὴν ἀκρόασιν τῶν ἀνθρώπων. Ταῦτα δὲ τὰ θαυματουργήματα, ὡς καὶ ὅσα διηγοῦνται ὅτι ἔπραξεν ὁ Ἰησοῦς, ἢ ἀναμφισβήτητα πρέπει νὰ ἦσαν, ἢ οὐδέποτε ἤθελον πιστευθῆν· καθότι χρεία νὰ ἐνθυμώμεθα ὅτι ἐνηργοῦντο μεταξὺ ἐχθρῶν, κυριευμένων ἀπὸ τὰς πλέον δυνατὰς προλήψεις ἐναντίον τῶν Ἀποστόλων. Ἐὰν, παραδείγματος χάριν, διεδίδετο λόγος ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἐκ θαύματος ἐθεράπευσαν ἀσθενεῖς, ἀλλ' εἰς τρόπον ὥστε νὰ μένῃ ἀμφιβολία εἴτε ἂν ἀληθῶς ἔγινεν ἡ θεραπεία, εἴτε ἂν ἔγινε κατὰ ὑπερφυσικὸν τρόπον,—οἱαδήποτε τοιαύτη ἀμφιβολία ἤρκει νὰ κλείσῃ κατ' αὐτῶν τὰ ὠτία τῶν ἀνθρώπων.

Ἐκτὸς δὲ τούτου, τὰ θαύματα ἔπρεπε νὰ ἦναι καὶ τόσον πολυάριθμα καὶ τόσον πολυποίκιλα, ὥστε νὰ ὑπερβαίνωσι τὰς κοινῶς ἀποδιδομένας εἰς τοὺς μάγους δυνάμεις. Καθότι ἐφρόνουν, ὡς φαίνεται, οἱ πλειότεροι, ὅτι οἱ μάγοι ἠδύναντο νὰ ἐνεργῶσι θαύματά τινα, οὐχὶ δ' ἄλλα διαφορετικοῦ εἴδους. Ὄντως δὲ μᾶς ἱστορεῖται, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὄχι μόνον ἐθεράπευε χωλοὺς, καὶ τυφλοὺς, καὶ ἀσθενεῖς, τινὰς παρόντας καί τινας ἀπόντας, ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδία, ἀλλὰ καὶ νεκροὺς ἀνέστησεν, ἔθρεψε πλήθη μὲ ὀλίγους ἄρτους, καθησύχασε τοὺς ἀνέμους καὶ τὰ κύματα μὲ τὴν προσταγὴν αὐτοῦ, ἐξήρανε δένδρον μὲ τὸν λόγον του, μετέβαλε τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον, κτλ. Ταῦτα δὲ πάντα ἔγιναν ὡς συγκατάβασις ἀναγκαία εἰς τὴν τότε ἀσθένειαν τοῦ ἀνθρωπίνου νοός. Δὲν ἐσυμπέραινον διαμιᾶς, ὅτι Αὐτὸς πρέπει νὰ ἦναι ἀληθὴς προφήτης ἐξ ἑνὸς μόνον θαυματουργήματος· ἀλλ' ἔλεγον, 'Ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μήτι πλείονα σημεῖα τούτων ποιήσει, ὧν οὗτος ἐποίησεν;' (Ἰωάν. ζ'. 31.) Ὡσαύτως εἶπε καὶ ὁ Νικόδημος, ὄχι 'Οὐδεὶς σημεῖα δύναται ποιεῖν·' ἀλλ' 'Οὐδεὶς ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν, ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἦ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ.' (Ἰωάν. γ'. 2.) Καὶ οἱ μαθηταί, οἵτινες εἶχον ἰδεῖν τόσας ἐκ θαύματος ἰατρείας, ἐξεπλάγησαν ἰδόντες ὅτι καὶ τὴν τρικυμίαν ἐξουσίαζεν ὁ Ἰησοῦς· 'Ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ!' (Ματθ. ἡ. 27.)

Τὴν αὐτὴν δὲ ποικιλίαν εὑρίσκομεν καὶ εἰς τὰ τῶν

Ἀποστόλων καὶ ἄλλων Χριστιανῶν τοῦ καιροῦ ἐκείνου θαυματουργικὰ χαρίσματα· (ὡς ἐμπορεῖς νὰ ἴδῃς εἰς Α΄. Κορ. ιβ΄., καὶ ἀλλαχοῦ.) Χρεία δὲ καὶ νὰ παρατηρήσῃς ὅτι δὲν ἤθελεν εὐχαριστήσειν τὰ πνεύματα τῶν ἀνθρώπων ψιλῶς νὰ ἴδωσι παράδοξόν τι συμβὰν, ἐκτὸς ἂν ἐγίνετο ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων ὡς σημεῖον, μαρτυροῦν τὴν ἐκ Θεοῦ ἀποστολὴν αὐτῶν. Ἀδύνατον ἤθελεν εἶσθαι, εἰς τὸ μέσον ἐχθρῶν εὑρισκόμενοι, νὰ ὠφεληθῶσιν ἀπὸ σπάνιόν τι συμβεβηκὸς, τὸ ὁποῖον νὰ καλέσωσι θαῦμα, καὶ νὰ ἐξηγήσωσι κατὰ τρόπον εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν προσποιήσεις χαριζόμενον.

Τοῦτο μὲν πολλάκις ἔγινε πρὸς ὑποστήριξιν θρησκείας ἢ δόγματός τινος, ἤδη παραδεδεγμένου, ἢ συμφώνου μὲ τὰς κλίσεις τοῦ λαοῦ. Οἱ Ἐθνικοὶ προθύμως ἀπέδιδον ὁ,τιδήποτε θαυμάσιον εἰς τὴν ὑπερφυσικὴν μεσολάβησιν τοῦ Διὸς ἢ ἄλλου τινὸς θεοῦ ἢ θεᾶς. Οὕτω δὲ καὶ ὁ Μωάμεθ εὐκόλως κατέπειθε τοὺς ὁπαδοὺς αὐτοῦ, ὅτι τινὲς ἀπὸ τὰς νίκας του ἔγιναν ἐκ θαύματος, καὶ ὅτι ὁ Θεὸς ἔστελλεν ἀγγέλους νὰ μάχωνται ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἦτο μέγας πολεμιστής· πλήρεις δ' ἐνθουσιασμοῦ, καὶ πρόθυμοι διὰ κατάκτησιν, δόξαν, καὶ ἁρπαγὴν ὄντες οἱ ὁπαδοὶ αὐτοῦ, πολλάκις κατετρόπονον πολὺ ἀνωτέραν δύναμιν, νίκας κερδαίνοντες, αἵτινες δικαίως ἐμποροῦν νὰ ὀνομασθῶσι θαυμάσιαι, καίτοι οὐχὶ θαυμασιώτεραι τινῶν, τὰς ὁποίας ἄλλοι ἐκέρδησαν. Δὲν εἶναι λοιπὸν παράδοξον ἂν ὁ Μωάμεθ εὐκόλως κατέπειθεν αὐτοὺς, ὅτι ἐγίνοντο διὰ θαύματος αἱ νίκαι των, καὶ ἦσαν ἀπόδειξις ὅτι ὁ Θεὸς ἐμάχετο ἐκ μέρους των.

Πάντοτε, ἀληθῶς, εὑρίσκονται ἄνθρωποι ὀνομάζοντες θαῦμα ὁποιονδήποτε παράδοξον συμβεβηκὸς, καὶ μάλιστα ἐξηγοῦν αὐτὸ κατὰ τὰς ἰδέας καὶ τὰς προλήψεις των. Ἐάν τις σωθῇ ἀπὸ ναυάγιον ἢ ἄλλον κίνδυνον μὲ τρόπον ἀξιοσημείωτον, πολλοὶ λέγουν ὅτι κατὰ θαῦμα ἐσώθη. Ἢ ἐάν τις κατὰ παράξενον τρόπον ἀπολέσῃ τὴν ζωὴν αὐτοῦ, ἢ ἂν συνωμοσία τις ἀνακαλυφθῇ διά τινος περιέργου μεθόδου, ἢ, ἐν βραχυλογίᾳ, ἂν συμβῇ τι παράδοξον, εὑρίσκονται πολλοὶ, οἵτινες διαμιᾶς λέγουν αὐτὸ θαῦμα, ἢ μεσολάβησιν ὑπερφυσικὴν, καὶ σημεῖον τῆς θείας εὐνοίας ἢ δυσαρεσκείας πρός τινα τῶν ἐνεχομένων μερῶν.

Ἀλλὰ θρασύτατον εἶναι νὰ ἐκφραζώμεθα οὕτω πως· μάλιστα δὲ καὶ παραβιάζομεν τὸν νόμον τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης, ὁσάκις λέγομεν ὅτι ὁ αἰφνίδιος θάνατος ἢ ἡ μεγάλη θλίψις τινὸς συνέβη ἐκ θαύματος πρὸς παιδείαν αὐτοῦ. Τοῦτο ἔπραξαν οἱ κάτοικοι τῆς Μελίτης ὡς πρὸς τὸν Ἅγιον Παῦλον, ὅτε εἶδον τὴν ἔχιδναν κρεμαμένην εἰς τὴν χεῖρά του, καὶ ἐσυμπέραναν ὅτι πρέπει νὰ ἦναι φονεὺς καταδιωκόμενος ὑπὸ τῆς θείας ἐκδικήσεως. (Πράξ. κή. 3, 4.) Τὴν ἀνελεήμονα ταύτην θρασύτητα μέμφεται ὁ Κύριος ἡμῶν εἰς Λουκᾶ ιγ΄. 2, 3. Οἱ κάτοικοι τῆς Μελίτης ἦσαν ἀμαθεῖς εἰδωλολάτραι· ἀλλ' ἡμεῖς, οἱ περισσοτέρας γνώσεις ἔχοντες, ὀφείλομεν καὶ ὀρθότερα νὰ κρίνωμεν. Εὐκόλως ἐμπορεῖς νὰ κατανοήσῃς, δι' ὀλίγης σκέψεως, ὅτι ἁπλοῦν τι θαυμάσιον συμβεβηκὸς ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδὲν ἀποδεικνύει· ἀλλ' ὁπόταν τὶς πράξῃ τὶ ὑπερβαῖνον τὴν ἀνθρωπίνην δύναμιν, ἢ προείπῃ τὶ ὑπερβαῖνον τὴν ἀνθρωπίνην πρόβλεψιν, καὶ κάμῃ τοῦτο μαρτύριον τῆς ἐκ Θεοῦ ἐλεύσεώς του, τότε καὶ τότε μόνον κυρίως λέγεται ὅτι προσφέρει ὑπερφυσικὴν ἢ διὰ θαύματος ἀπόδειξιν. Ὅθεν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων γενόμενα καλοῦνται εἰς τὰς Γραφὰς, (ὡς ἀληθῶς ἦσαν), οὐχὶ μόνον τέρατα, ἀλλὰ καὶ σημεῖα· τουτέστιν, ἀποδείξεις κατὰ θαῦμα. (Μάρκ. ιζ΄. 20).

Παραδείγματος χάριν· τὸ νὰ παύσῃ ἔξαφνα σφοδρὰ τρικυμία καὶ ν' ἀκολουθήσῃ ἐντελὴς γαλήνη, εἶναι μὲν παράδοξον, ἀλλ' ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδὲν ἀποδεικνύει. Ἀλλ' ὅτε οἱ μαθηταὶ ἤκουσαν τὸν Ἰησοῦν προστάσσοντα καὶ ἐπιτιμῶντα τὸν ἄνεμον καὶ τὰ κύματα, τὰ ὁποῖα καὶ πάραυτα ἐγαλήνισαν, ὀρθῶς ἐστοχάσθησαν τοῦτο ὡς σημεῖον ὅτι ὁ Θεὸς ἦτο μετ' αὐτοῦ. (Ματθ. ἡ. 26.) Παρομοίως δὲ νὰ ζωογονηθῇ αἰφνιδίως καὶ νὰ ἀναστηθῇ ὁ τὸ φαινόμενον νεκρὸς εἶναι τωόντι θαυμαστόν· ἀλλ' ἀφ' ἑαυτοῦ εἶναι ἁπλῶς θαῦμα. Ἀλλ' ὅτε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν εἰς τὸ τέκνον τοῦ Ἰαείρου, (Λουκ. ἡ. 54), καὶ εἰς τὸν υἱὸν τῆς ἐκ Ναΐν χήρας, νὰ ἀναστηθῶσι, καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἀληθῶς ἀνέστη κατὰ τὸν λόγον του, ταῦτα ἔγιναν δείγματα τῆς θείας αὐτοῦ ἀποστολῆς. Ταῦτα ἦσαν ἐκ τῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα, ὡς εἶπεν, ἐμαρτύρουν περὶ Αὐτοῦ. Πάλιν, ἐάν τις ἐναντιούμενος εἰς ἰδιαιτέραν τινὰ θρησκευτικὴν αἵρεσιν ἢ σύστημα, χάσῃ αἰφνιδίως τὴν ὅρασιν αὐτοῦ, ἤθελεν εἶσθαι θρασύτατον νὰ κηρύξωμεν εὐθὺς ὅτι ἐτυφλώθη πρὸς παιδείαν. Ἀλλ' ὅτε ὁ Ἅγιος Παῦλος ἐπέπληξε τὸν Ἐλύμαν, καὶ ἐδηλοποίησεν ὅτι ἡ χεὶρ τοῦ Κυρίου ἦτον ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἔμελλε νὰ τυφλωθῇ, ἀμέσως δὲ σκότος ἐπέπεσεν εἰς αὐτὸν, (Πράξ. ιγ΄. 10, 11), ὁ Ῥωμαῖος ἀνθύπατος ἐθεώρησε τοῦτο ὡς σημεῖον· καὶ κατὰ συνέπειαν ἐπίστευσεν εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Παύλου διδασκόμενα.

Ὁ,τιδήποτε θαυμαστὸν, εἰς βραχυλογίαν, εἶναι τότε (καὶ τότε μόνον) ὑπερφυσικὸν σημεῖον, ὁπόταν ἐκτελῇ ἢ προλέγῃ τὶς αὐτὸ κατὰ τρόπον ὑπερβαίνοντα τὴν ἀνθρωπίνην δύναμιν, καὶ κάμνῃ αὐτὸ μαρτύριον τῆς ἀληθείας τῶν ὅσα λέγει. Τοῦτο δὲ δικαίως ἐμπορεῖ ν' ἀπαιτηθῇ παρ' ὁποιουδήποτε ἐπαγγελλομένου ὅτι εἶναι Ἀπόστολος ἐξ οὐρανοῦ. Διότι, ἐὰν ξένος τις ἤρχετο πρὸς σὲ, ἐπαγγελλόμενος ὅτι φέρει ἀγγελίαν παρά τινος φίλου σου, φυσικὰ ἤθελες περιμένειν νὰ σὲ δείξῃ τὸ χειρόγραφον τοῦ φίλου ἐκείνου, ἢ ἄλλο τεκμήριον τοιοῦτον, πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ἀληθῶς ἐστάλθη. Ὡσαύτως δὲ, καὶ ὁπόταν ἔλθῃ τις εἰς τὴν ἡμετέραν βασιλεύουσαν ὡς πρέσβυς ἀπ' ἄλλην τινὰ χώραν, ἀπαιτεῖται πρῶτον νὰ παρουσιάσῃ τὰ πιστωτικά του, ὡς λέγονται· τουτέστιν, ἔγγραφα ἀποδεικνύοντα ὅτι δὲν εἶναι πλάνος, ἀλλὰ τωόντι ὡς πρέσβυς ἐπιτετραμμένος. Ἐπίσης δὲ ὀρθὸν εἶναι ν' ἀπαιτῶμεν παρὰ τῶν ἐπαγγελλομένων ὅτι φέρουν ἀγγελίαν ἀμέσως

ἐξ οὐρανοῦ, ὥστε νὰ μᾶς δεικνύωσι τὰ πιστωτικά των· τουτέστι, τοιαύτας ὑπερφυσικὰς δυνάμεις, ὁποίας ὁ Θεὸς μόνος ἠδύνατο νὰ παρέξῃ, ὡς σημεῖον ἢ τεκμήριον ἀποδεικτικὸν τοῦ ἀληθοῦς τῆς θείας αὐτῶν ἐπιτροπῆς.

Ἀλλὰ τὸν κανόνα τοῦτον πολλάκις παραβλέπουν οἱ εὐκολόπιστοι καὶ δεισιδαίμονες, καὶ προθυμοῦνται νὰ ἐξηγῶσιν ὡς ὑπερφυσικὸν σημεῖον πᾶν σπάνιον συμβεβηκὸς, καθὼς νίκην, ἢ λιμὸν, ἢ τρικυμίαν, ἢ αἰφνίδιον ἀνάῤῥωσιν, ἢ τὰ ὅμοια, ὁπόταν ἐξηγῶνται εἰς τρόπον ὥστε νὰ συμφωνῶσι μὲ τὰς προλήψεις αὐτῶν, καὶ τὴν θρησκευτικὴν πίστιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἤδη κλίνουν. Τοιαύτας ὅμως ὑπὲρ ἑαυτῶν προλήψεις δὲν εὑρῆκαν οἱ Ἀπόστολοι. Οὐδέποτε ἤθελε τοὺς συγχωρηθῆν νὰ ἐξηγήσωσι κατὰ τὸν ἴδιον αὐτῶν τρόπον παράξενόν τι συμβεβηκός. Ἐξ ἐναντίας, πᾶσα ἡ δεισιδαιμονικὴ εὐκολοπιστία τοῦ λαοῦ ἠναντιοῦτο εἰς αὐτούς. Ἀντὶ δὲ προθύμως νὰ κράζωσιν οἱ ἄνθρωποι θαῦμα! ὁπότε συνέβαινε παράδοξόν τι, καὶ νὰ ἐξηγῶσιν αὐτὸ πρὸς χάριν τοῦ Χριστιανισμοῦ, οἱ Ἀπόστολοι εὑρῆκαν τοὺς πλέον εὐκολοπίστους διατεθειμένους μᾶλλον ν' ἀποδίδωσι τὰ Χριστιανικὰ θαύματα εἰς τὴν μαγείαν.

Διὰ νὰ κάμωσι λοιπὸν προσηλύτους, ἢ καὶ μόνον νὰ λάβωσιν ἀκρόασιν, ἦτο χρεία νὰ δείξωσιν (ὡς τὰ βιβλία μας λέγουν ὅτι ἔδειξαν) πολλὰ δυνατὰ ἔργα, προδήλως γενόμενα ὑπ' αὐτῶν, ὡς τὰ Σημεῖα Ἀποστόλου.

ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΤΗΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ.

Ἀριθμοί τινες ἔχουν ἀξιοπεριέργους ἰδιότητας· ἡ γνῶσις δὲ τινῶν ἀπὸ τὰς ἰδιότητας ταύτας συντέμνει πολλάκις τὰς ἀριθμητικὰς πράξεις. Παραδείγματος χάριν, πασίγνωστον εἶναι ὅτι πολυπλασιάζοντες μὲ 10 χρειάζεται μόνον νὰ προσθέσωμεν μηδενικὸν εἰς τὸ τέλος τῆς πολυπλασιαστέας ποσότητος· μὲ 100, δύο μηδενικὰ, κτλ. Ἂν θέλῃς νὰ πολυπλασιάσῃς μὲ 5, πρόσθες μηδενικὸν, καὶ διαίρεσε τὸ κεφάλαιον μὲ 2, ἐπειδὴ πεντάκις λαμβανομένη οἱαδήποτε ποσότης εἶναι τὸ ἥμισυ τῆς αὐτῆς ποσότητος δεκάκις λαμβανομένης· —οὕτω,

2)2,689,530	Παράγει τὸ αὐτὸ γινόμενον ὡς	268,953
		5
1,344,765		1,344,765

Διὰ νὰ πολυπλασιάσῃς μὲ 25, πρόσθες δύο μηδενικὰ, καθὼς διὰ νὰ πολυπλασιάσῃς μὲ 100, καὶ διαίρεσε μὲ 4, ἐπειδὴ 25 εἶναι τὸ τεταρτημόριον τῶν 100· —οὕτω,

4)36,849,200	Παράγει τὸ αὐτὸ γινόμενον μὲ ὀλιγωτέρους χαρακτῆρας, ὡς ἐὰν ἐπολυπλασιάζομεν 368,492 μὲ 25·—οὕτω,	368,492
		25
		1842460
		736984
9,212,300		9,212,300

Ἀριθμοί τινες, ὡς ὁ 9 καὶ ὁ 3, ἔχουν πολλὰ περιέργους ἰδιότητας. Ἐάν τις χαρακτὴρ, μηδενικὰ ἔχων κατόπιν αὐτοῦ, διαιρεθῇ μὲ 9, τὸ πηλίκον θέλει συνίστασθαι ἀπὸ ἕνα μόνον χαρακτῆρα, δηλαδὴ, τὸν πρῶτον χαρακτῆρα τοῦ διαιρετέου, ὡς—

9)600,000	9)40,000
66,666–6	44,444–4

Ἐὰν μία ποσότης ἐμπορῇ νὰ διαιρεθῇ μὲ 9, καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν χαρακτήρων αὐτῆς, ὅταν συναφθῶσιν, ἐμπορεῖ ὡσαύτως νὰ διαιρεθῇ μὲ 9·—οὕτω, 5, 4, 9, συναπτόμενοι, κάμνουν 18, ὁ ὁποῖος ἀριθμὸς εἶναι διαιρετὸς μὲ 9. Ἐὰν ἡ ποσότης 549 πολυπλασιασθῇ μὲ οἱονδήποτε χαρακτῆρα, καὶ τὸ γινόμενον ἐμπορεῖ ὡσαύτως νὰ διαιρεθῇ μὲ 9, ὡς

		9)549
		61

549	Καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν χαρακτήρων τοῦ γινομένου ἐμπορεῖ προσέτι νὰ διαιρεθῇ μὲ 9·—οὕτω,	3
6		2
		9
		4
9)3294		9)18
366		2

Διὰ νὰ πολυπλασιάσῃς μὲ 9, πρόσθες μηδενικὸν, καὶ ἀφαίρεσε τὴν πολυπλασιαστέαν ποσότητα·—οὕτω,

43,260	Παράγει τὸ αὐτὸ γινόμενον ὡς	4,326
4,326		9
38,934		38,934

Ταὐτοτρόπως, διὰ νὰ πολυπλασιάσῃς μὲ 99, πρόσθες δύο μηδενικὰ· μὲ 999, τρία μηδενικὰ, κτλ. Αἱ ἰδιότητες αὗται τοῦ χαρακτῆρος 9 ἐνισχύουν τὸν νέον ἀριθμητικὸν νὰ ἐκτελέσῃ διασκεδαστικόν τι παίγνιον, ἀρκετὸν νὰ διεγείρῃ τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀμυήτων.

Ἀφοῦ ἐκλέξῃς σειράς τινας ἀριθμῶν, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ διαιρεθῶσι μὲ 9, ὡς 365,472, 821,754, κτλ., ἀπαίτησε παρά τινος νὰ πολυπλασιάσῃ κρυφίως οἱανδήποτε τῶν σειρῶν τούτων μὲ ὅποιον χαρακτῆρα θέλει, νὰ ἐξαλείψῃ ἕνα ἀριθμὸν τοῦ γινομένου, καὶ νὰ σὲ γνωστοποιήσῃ τοὺς ἐπιλοίπους χαρακτῆρας, καθ' ὁποιανδήποτε τάξιν ἀγαπᾷ· σὺ δὲ τότε, βοηθούμενος ἀπὸ τὴν γνῶσιν τῶν ἀνωτέρων ἰδιοτήτων τοῦ 9, εὐκόλως θέλεις δηλοποιήσειν τὸν ἐξαλειφθέντα ἀριθμόν. Οὕτω, ὑπόθες ὅτι 365,472 εἶναι οἱ ἐκλεχθέντες ἀριθμοὶ, ὁ δὲ πολυπλασιαστὴς εἶναι 6· ἐὰν λοιπὸν ἐξαλειφθῇ ὁ 8, θέλουν δοθῆν εἰς σὲ οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι·

	2
	1
	9
	2
	3
	2
365,472	
6	
2192832	19
	8

Τὸ κεφάλαιον τῶν ἀριθμῶν τούτων εἶναι 19· ἀλλὰ 19, διαιρούμενον μὲ 9, ἀφίνει ὑπόλοιπον 1· χρειάζεσαι λοιπὸν 8 νὰ συντελέσῃς καὶ ἄλλον 9· ὅθεν 8 εἶναι ὁ ἐξαλειφθεὶς ἀριθμός.

Διὰ τῆς χρήσεως τοῦ 9 ἐμποροῦμεν ν' ἀποδείξωμεν

τὴν ὀρθότητα ὁποιασδήποτε πράξεως εἰς τὸν πολυπλασιασμόν.

5	Ὑπόθες ὅτι 5623 πολυπλασιάζεται μὲ	5623
6	327· διὰ νὰ βεβαιωθῇς περὶ τῆς ὀρθό-	327
2	τητος τοῦ πολυπλασιασμοῦ, πράξε ὡς	39361
3	ἀκολούθως·—Σύναψε πρῶτον 5, 6, 2, 3,	11246
9)16	καὶ εὗρε ποσάκις ὁ 9 περιέχεται εἰς τὸ	16869
1–7	κεφάλαιον, σημείωσε δὲ τὸ ὑπόλοιπον·	1838721
3	τοῦτο θέλει εἶσθαι 7· πρόσθες ἑπομέ-	1
2	νως 3, 2, 7, καὶ κάμε τὸ αὐτό· τὸ ὑπό-	8
7	λοιπον ἐνταῦθα θέλει εἶσθαι 3· πολυ-	3
9)12	πλασίασε ὁμοῦ τοὺς δύο τούτους χαρα-	8
1–3	κτῆρας, διαίρεσε μὲ 9, καὶ σημείωσε τὸ	7
7	ὑπόλοιπον· πρόσθες ἔπειτα τοὺς ἀριθ-	2
3	μοὺς τοῦ γινομένου, καὶ διαίρεσε μὲ 9.	1
9)21	Ἂν ἡ πρᾶξις ἦτον ὀρθή, τὸ ὑπόλοιπον	9)30
2–3	θέλει εἶσθαι τὸ αὐτό, ὡς τὸ τελευταῖον,	3–3
	δηλ. 3·—οὕτω,	

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ.

Εἶπε με, δὲν συγκείμεθα ἀπὸ δύο οὐσίας, ψυχὴν λέγω καὶ σῶμα; Διατί λοιπὸν δὲν φροντίζομεν ἐξίσου καὶ περὶ τῶν δύο; ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα κατὰ πάντα τρόπον προσπαθοῦμεν νὰ θεραπεύωμεν, καὶ εἰς τοὺς ἰατροὺς δίδοντες χρήματα, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ πολλὴν φροντίδα λαμβάνοντες περὶ αὐτοῦ, καὶ μὲ πολυτελῆ φορέματα ἐνδύνοντές το, καὶ τροφὴν παρέχοντες εἰς αὐτὸ ὑπὲρ τὸ πρέπον, καὶ θέλομεν νὰ εὑρίσκεται πάντοτε εἰς ἄνεσιν, καὶ ἀπὸ κἀνὲν ἀῤῥώστημα διόλου νὰ μὴν ἐνοχλῆται· ἀλλὰ καὶ τὸ παραμικρὸν ἐὰν τὸ ἐνοχλῇ, κινοῦμεν πάντα λίθον, ὥστε νὰ διορθωθῇ τὸ τῆς λύπης πρόξενον. Καὶ ταῦτα μὲν κάμνομεν διὰ τὸ σῶμα, τὸ ὁποῖον εἶναι τὴν οὐσίαν κατώτερον· διότι τί ὑπερτερεῖ, εἰπέ με, ἡ ψυχὴ ἢ τὸ σῶμα; Ἂν θέλῃς νὰ ἴδῃς τὴν διαφορὰν, στοχάσου ὅτι τὸ σῶμα τίποτε δὲν ἀξίζει ἀφοῦ ἡ ψυχὴ ἀναχωρήσῃ. Σὺ λοιπὸν, ὅστις προβλέπεις τόσον διὰ τὸ σῶμα, διατί τάχα καταφρονεῖς τὴν ψυχὴν, καὶ οὔτε τὴν ἁρμόδιον τροφὴν θέλεις νὰ τῆς μεταδίδῃς, τὴν ἀπὸ τὰς θείας Γραφὰς λέγω παραίνεσιν, οὔτε νὰ βάλῃς τὰ ἐπιτήδεια ἰατρικὰ εἰς τὰς πληγὰς αὐτῆς καὶ τὰ ἕλκη, τὰ ὁποῖα τῆς ἀφανίζουν τὴν δύναμιν, καὶ τῆς κόπτουν τὴν παῤῥησίαν, ἀλλὰ καὶ ὑποφέρεις νὰ τὴν παραβλέπῃς λιμοκτονουμένην, καὶ διαφθειρομένην ἀπὸ τὰ ἕλκη, καὶ κειμένην εἰς τὸ μέσον, νὰ εἴπω οὕτω, ὡς εἰς σκύλους, εἰς τοὺς πονηροὺς καὶ ἀτόπους διαλογισμούς, ὥστε νὰ τὴν διασπῶσι, καὶ νὰ τῆς χαλῶσι τὸν τόνον ὅλον; Διατί, καθὼς προνοούμεθα διὰ τὸ ὁρατὸν σῶμα, δὲν προβλέπομεν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ διὰ τὴν ψυχὴν τὴν ἀσώματον καὶ ἀόρατον, ὁπότε καὶ ἡ περὶ ταύτης ἐπιμέλεια ὄχι μόνον εἶναι εὔκολος καὶ ἐλαφρὰ, ἀλλὰ καὶ ἀνέξοδος καὶ ἄκοπος; Καὶ πρὸς μὲν τοῦ σώματος τὴν ἐπιμέλειαν, καὶ εἰς τοῦ σώματος τὰς ἀῤῥωστίας, ἀνάγκη νὰ γένῃ χρημάτων δαπάνη πολλὴ, καί τινα μὲν ἀπ' αὐτὰ νὰ ἐξοδεύωμεν εἰς τοὺς ἰατροὺς, τινὰ δὲ εἰς τὰ λοιπὰ ὅλα χρειώδη, πρὸς τροφὴν λέγω καὶ ἐνδύματα, χωρὶς νὰ εἴπω ὅτι δαπανοῦν ταῦτα οἱ περισσότεροι ὑπὲρ τὴν χρείαν, μεταχειριζόμενοι ἀμετρίαν πολλήν. Εἰς δὲ τὴν ψυχὴν κἀνὲν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα δὲν χρειάζεται· ἀλλ' ἂν θελήσῃς, ὡς καθημέραν ἐξοδεύων τὰ χρήματα χορηγεῖς εἰς τὸ σῶμα τὴν τροφὴν, οὕτω νὰ μὴ παραβλέπῃς καὶ τὴν ψυχὴν ἀπὸ πεῖναν φθειρομένην, καὶ νὰ τῆς δίδῃς ἀνέξοδα τὴν κατάλληλον τροφὴν, τὴν ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως τῶν θείων Γραφῶν καὶ τῆς πνευματικῆς νουθεσίας παραίνεσιν·—διότι λέγει, 'Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνον ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ·'—ἂν οὕτω, λέγω, θελήσῃς νὰ πράξῃς, θέλεις πράξειν φρονιμώτατα, καὶ ὡς ἁρμόζει εἰς τῆς φύσεως ἡμῶν τὸ κυριώτερον μέρος.—ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ.

ΑΙ ΚΙΝΙΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ.

Συνέχεια καὶ Τέλος ἀπὸ Σελ. 84.

Ὡς πρὸς τὰ κυριώτερα, τὸ Πεκῖνον μένει σχεδὸν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Μάρκου Πόλου κατάστασιν, τὴν ὁποίαν ἤδη περιεγράψαμεν εἰς τὸν τελευταῖον ἀριθμόν. Μετηλλάχθη ὅμως τὸ σχῆμά του ἀπὸ ἐντελὲς εἰς ἐπίμηκες τετράγωνον, ἡ δὲ κυρίως πόλις κατέχει δώδεκα μόνον τετραγωνικῶν μιλίων ἔκτασιν. Αἱ πύλαι αὐτῆς δὲν εἶναι πλέον δώδεκα, ἀλλ' ἐννέα. Τὰ προάστειά της, τὰ τόσον εὐμεγέθη ἐπὶ τοῦ ἐκ Βενετίας περιηγητοῦ, φαίνεται ὅτι βαθμηδὸν παρήκμασαν εἰς τὸ διάστημα τῶν παρελθουσῶν δύο ἑκατονταετηρίδων. Οἱ τῆς Ῥώμης πρῶτοι ἀπόστολοι εὑρῆκαν αὐτὰ μεγαλώτατα· τὸ δὲ 1720 ὁ Ἰωάννης Bell περιγράφει αὐτὰ ὡς πολὺ ἐκτεταμένα· ἀλλὰ κατὰ τὸν Staunton εἰς δεκαπέντε μόνον λεπτὰ διεπέρασεν ὁ Ἀγγλικὴ πρεσβεία, καίτοι βραδύτατα προβαίνουσα, τὸ προάστειον, δι' οὗ ἐμβῆκεν εἰς τὸ Πεκῖνον, εἰς εἴκοσι δ' ἐκεῖνο, δι' οὗ ἀνεχώρησεν.

Ἡ καθαυτὸ πόλις διαιρεῖται εἰς δύο, τὴν Κινικὴν καὶ τὴν Ταρταρικήν. Ἔξωθεν τίποτε ἄλλο ἑλκυστικὸν δὲν παριστάνει εἰμὴ τὰ μακρὰ τεῖχη*, ὕψος μὲν ἔχοντα ὡς τριάκοντα ποδῶν, πάχος δὲ ὡς εἴκοσι, τοὺς εἰς τὰς πλευρὰς τῶν τειχῶν τούτων πολυαρίθμους πύργους, καὶ τοὺς ὑψηλοὺς πυλῶνας. Ἐντὸς τῆς πόλεως δὲν ὑπάρχουν οὔτε πύργοι, οὔτε κωδωνοστάσια, οὔτε θόλοι, οὔτε ὀβελίσκοι, οὔτε μεγάλα τινὰ δημόσια κτίρια ὑψούμενα ὑπεράνω τῶν ἐπιλοίπων·—οὔτε κἂν μία καπνοδόχη ἐξέχει ἀπὸ τὰ τῶν οἴκων δώματα· ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτοι μὲν εἶναι σχεδὸν ἰσοϋψεῖς, αἱ δὲ ῥύμαι κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἅπασαι, ἡ πόλις φαίνεται ὡς εὐρύχωρόν τι στρατόπεδον, ἢ συνάθροισμα σκηνῶν ἀπὸ κάνναβιν, διαφέρουσα μόνον καθ' ὅτι αἱ στέγαι εἶναι βεβαμμέναι οὐχὶ μὲ λευκὸν, ἀλλὰ μὲ κόκκινον, γαλανὸν, καὶ ἄλλα χρώματα. Ἀκόμη καὶ εἰς τὴν πρωτεύουσαν ὀλιγώτατοι ἐκ τῶν οἴκων ἔχουσιν ὑπὲρ τὴν μίαν στέγην. Κεῖται δὲ ἡ πόλις εἰς πεδιάδα, συνορεύουσαν πρὸς τὰ ἄκρα μὲ τὰ βουνὰ τῆς Ταρταρίας, ἡ μακρυνὴ τῶν ὁποίων θέα πλήττει εὐαρέστως τοὺς ὀφθαλμούς.

Πρὶν ἐμβῶμεν εἰς τὰ τείχη, χρεία νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ὁ εἰς τὸ Πεκῖνον ἄγων δρόμος εἶναι κάλλιστα ἐστρωμένος ἀπὸ κοκκωτοὺς λίθους, ἓξ ἕως δεκαὲξ ποδῶν τὸ μῆκος, καὶ ἀναλόγως πλατεῖς, καὶ ὅτι αἱ μέγισται αὗται πλάκες πρέπει ὅλαι νὰ μετεκομίσθησαν τοὐλάχιστον ἑξήκοντα μίλια, καθότι τὰ πλησιέστατα ὄρη, ὅπου εὑρίσκονται κοκκωτῆς πέτρας λιθοτομίαι, εἶναι τὰ τὴν Κίναν ἀπὸ τὴν Ταρταρίαν διαιροῦντα*.

Ἀφοῦ δέ τις εἰσέλθῃ ἐντὸς τῶν πυλῶν, αἵτινες εἶναι διπλαῖ, καινὸν καὶ παράδοξον θέαμα παρίσταται εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του. Δύο εὐθύταται ἀγυιαὶ, τέσσαρα μίλια μακραὶ, καὶ 120 πόδας πλατεῖαι, ἐκτείνονται παράλληλοι ἀπὸ δύο πύλας κατὰ τὸ νότιον τεῖχος ἕως δύο πυλῶν εἰς τὸ βόρειον τεῖχος· ταύτας δὲ διασταυρόνουν ὀρθογωνίως δύο ἄλλαι ἀγυιαὶ τοῦ αὐτοῦ μεγαλοπρεποῦς πλάτους. Εἰς μίαν τῶν κυριωτέρων τούτων ὁδῶν προβαίνων ὁ περιηγητὴς, βλέπει ἐνώπιον αὐτοῦ διπλῆν σειρὰν ἐργαστηρίων, ἔξωθεν τῶν ὁποίων, ὡς προελέχθη, κρέμανται πρὸς ἐπίδειξιν αἱ πραγματεῖαι, καὶ ἵστανται λαμπροὶ σημειοφόροι στύλοι, οὐχὶ μόνον κατεστολισμένοι ἀπὸ τὰς βεβαμμένας καὶ χρυσωμένας ἐπιγραφὰς, αἵτινες ἐκθέτουν τὴν φύσιν τῶν πραγματειῶν καὶ τὴν σπάνιον τοῦ πραγματευομένου τιμιότητα, ἀλλὰ καὶ γενικῶς περιτετυλιγμένοι μὲ μεταξωτὰς ταινίας, παντὸς δὲ χρώματος καὶ παντὸς εἴδους σημαίας κρεμαμένας ἔχοντες ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ἐδάφους, καθ' ὅμοιον ἀλλὰ καὶ ζωηρότερον ἔτι τρόπον παρὰ τὰ κατάρτια πολεμικῆς νηὸς εἰς μεγάλην ἑορτάσιμον ἡμέραν. Αἱ πλευραὶ τῶν οἴκων εἶναι μόλις ὀλιγώτερον λαμπραὶ, βεβαμμέναι γενικῶς οὖσαι ἀπὸ λεπτόν τι χρῶμα, μετὰ χρυσῶν κοσμημάτων. Πάντῃ ἀντιθέτως πρὸς τὰς ἡμετέρας ἰδέας καὶ συνηθείας τὰ πλέον ἐπιδεικτικὰ τῶν εἰς πώλησιν ἐκτεθειμένων εἰδῶν εἶναι αἱ νεκροθῆκαι. Εἰς τὰς ὁδοὺς ταύτας βλέπει τις συνεχὲς πλῆθος καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, μόλις διακοπτόμενον. Ῥέει δὲ κατὰ δύο πλάγια, καὶ καθ' ἓν κεντρικὸν ῥεῦμα. Εἰς τὸ μέσον ῥεῦμα εἶναι οἱ Μανδαρῖνοι καὶ μεγιστᾶνες τῆς αὐλῆς, ἔφιπποι ἢ ἐπὶ σηκωτῶν ἁμαξῶν, παρακολουθούμενοι ἀπὸ τοὺς πολυαρίθμους αὐτῶν θεράποντας, οἵτινες βαστάζουν σκιάδια, σημαίας, βεβαμμένους φανοὺς, καὶ ἄλλα τῆς εὐγενείας παράσημα·—Τάρταροι στρατιῶται προβαίνοντες ἔφιπποι, ἢ ἀνοίγοντες τὸν δρόμον διὰ τῆς τῶν μαστίγων ἐφαρμογῆς εἰς τὰ νῶτα τοῦ πλήθους·—μακραὶ σειραὶ καμήλων, ἄνθρακας φέρουσαι ἀπὸ τὴν Ταρταρίαν, καὶ ἁμάξια λαχανοφόρα ἐκ πάσης κόγχης προκύπτοντα·—κυρίαι φερόμεναι ἐντὸς εἰς πολυτελεῖς ἕδρας, αἵτινες τὰ μέγιστα συνειθίζονται·—γαμήλιοι καὶ ἐπικήδειοι πομπαὶ, τῶν φερέτρων εἰς τὴν μίαν περίστασιν καὶ τῶν ὀχημάτων εἰς τὴν ἄλλην ὄντων κεχρυσωμένων καὶ ἐσκεπασμένων ἀπὸ μεταξωτοὺς χειροποιήτους οὐρανοὺς, τῶν δ' ἐπικηδείων πομπῶν οὐσῶν τῶν πλέον λαμπρῶν μερίδων τῆς κινητῆς ταύτης εἰκόνος.

Τὰ δὲ πλάγια ῥεύματα συμπληροῦσιν οἱ ἀγοράζοντες, πωλοῦντες, καὶ ἀνταλλάσσοντες· ἡ ἐπικρατοῦσα εὐθυμία, τύρβη, καὶ σύγχυσις, εἶναι μεγαλήτεραι παρ' ὅσον ἠδύνατό τις νὰ ἐλπίσῃ ἐκ τοῦ γενικοῦ χαρακτῆρος τῶν Σινῶν· ὁ πωλητὴς ἀνακηρύττει τὰς πραγματείας του, ὁ ἀγοραστὴς παραπονεῖται καὶ ἀναβοᾷ, ὁ κουρεὺς περισείει καὶ συγκρούει τὸ τριχολάβιον αὐτοῦ εἰς τὸν ἀέρα, κωμῳδοὶ καὶ ἰατροκάπηλοι, ἀγύρται καὶ μουσικοὶ, μεταπράται καὶ τὰ δέματα αὐτῶν, θαυματοποιοὶ, μοιρολόγοι, καὶ ἐξορκισταὶ, δὲν ἀφίνουσιν οὔτε σπιθαμὴν κενὴν ἐπὶ τῶν τῆς ὁδοῦ πλευρῶν. Ὁ θόρυβος δὲ οὗτος, καὶ ἡ τύρβη, καὶ ἡ πληθὺς, δὲν περιορίζονται εἰς μερικήν τινα τοῦ ἐνιαυτοῦ ὥραν ἢ περίστασιν, ἀλλ' ἐπικρατοῦσι καθ' ἑκάστην τοῦ χρόνου. 'Μόλις ποτὲ διέβην ἀπὸ τὰς πύλας,—τοῦτο δὲ συνέβαινε δὶς τῆς ἑβδομάδος ἢ καὶ συχνότερα,'—λέγει ὁ Barrow, 'χωρὶς νὰ περιμείνω ἀρκετὴν ὥραν ἐωσοῦ τὸ πέρασμα νὰ ἀδειάσῃ, ἐξαιρέτως τὸ πρωΐ, ἂν καὶ δύο ἢ τρεῖς στρατιῶται ἐπροσπάθουν μὲ τὰς μάστιγας αὐτῶν νὰ καθαρίσωσι τὸν δρόμον.' Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὴν πληθὺν ταύτην γυναικῶν δὲν εἶναι ποσῶς ἀνάλογος μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνδρῶν. Εἰς τὴν πρωτεύουσαν, οἱ Σῖναι περιορίζουσι τὰς γυναῖκας αὐτῶν μᾶλλον παρ' ἀλλαχοῦ· μολονότι δὲ εἰς τὰς ἡσύχους ῥύμας ἢ τὰς στενὰς ὁδοὺς φαίνονται κάποτε νέαι κόραι (πάντοτε ἀποσυρόμεναι ὅταν πλησιάζωσιν ἄνδρες) τὰς σύριγγας αὐτῶν καπνίζουσαι εἰς τὰς θύρας τῶν οἴκων, γυναῖκες ὅμως βλέπονται ὀλίγαι, πλὴν Ταταρίδων, εἴτε εἰς τὸ μέσον τοῦ πλήθους εἴτε εἰς τὰς στενωπούς. Ἀλλ' αἱ τῶν Ταρτάρων γυναῖκες περιφέρονται πανταχοῦ καὶ πεζαὶ καὶ ἔφιπποι, κατ' ἄνδρας ὀχούμεναι. Βλέπονται εἰς τὸ πυκνότατον τοῦ πλήθους, μακρὰ μεταξωτὰ ἱμάτια φοροῦσαι, φθάνοντα μέχρι ποδῶν, οἵτινες τοσοῦτον φαίνονται ὑπὲρ τὸ πρέπον μεγάλοι, ὅσον οἱ τῶν Σινίδων ὑπὲρ τὸ πρέπον μικροί.

Ὁπόταν ὀρθογωνίως διασταυρόνωσιν ἀλλήλας αἱ κυριώτεραι ὁδοὶ, ἀνεγείρονται εἰς τὰ τέσσαρα σημεῖα τῆς διατομῆς τέσσαρες κοσμητικαὶ ἀψίδες ἢ καμάραι πρὸς μνημόσυνον τῶν ὅσοι ἔφθασαν εἰς σεβάσμιον γῆρας, ἢ ἐχρημάτισαν εὐεργέται τῆς κοινότητος. Συνίστανται δὲ ἀπὸ τρεῖς πυλῶνας, ἐξ ὧν ὁ κεντρικὸς εἶναι τολμηρὸς καὶ ὑψηλὸς, ἄνωθεν ἔχουσαι ατενὰς ὀροφὰς, ὡς αἱ τῶν οἴκων, κυρτὰς, βεβαμμένας, κεχρυσωμένας, καὶ βερενικωμένας.

Ἡ εὐρυχωρία καὶ τὸ συνεχὲς πλῆθος περιορίζονται εἰς τὰς τέσσαρας μεγάλας, κυριωτέρας ὁδούς· πᾶσαι δ' αἱ λοιπαὶ ὁδοὶ εἶναι ἁπλαῖ στενωποὶ, κλάδοι τῶν μεγάλων ἀγυιῶν (κατ' ὀρθὰς γωνίας καὶ αὐταὶ), στενώταται δὲ, μονήρεις, καὶ σιωπηλαί. Εἰς τὰς στενωποὺς ὅμως ταύτας εἶναι τοποθετημέναι τῶν ὑπαλλήλων τῆς

* Τὰ τείχη ταῦτα εἶναι φ'κοδομημένα ἐξ ἡλιοκαύστου πλίνθου καὶ κοκκωτῆς πέτρας.

* Λέγει ὁ Λόρδος Macartney, ὅτι κατὰ τὴν ἐπαρχίαν, ὅπου κεῖται τὸ Πεκῖνον, δὲν εὑρῆκεν οὔτε τὸ ἐλάχιστον λιθάριον.

κυβερνήσεως αἱ κατοικίαι, καὶ τοῦ πλείστου μέρους τῶν πλουσίων καὶ μεγιστάνων. Ὁ Ἄγγλος πρέσβυς Λόρδος Macartney καὶ οἱ περὶ αὐτὸν κατέλυσαν εἰς τοιοῦτου εἴδους οἶκον εἰς στενωπὸν παρὰ τὰ τείχη τῆς πόλεως, πρὸ μικροῦ οἰκοδομηθέντα μὲ δαπάνην, ὡς ἐλέγετο, σχεδὸν £100,000. Τὸ μονότονον καὶ πληκτικὸν τῶν ὁδῶν τούτων αὐξάνει ἡ ἔλλειψις παραθύρων ἢ ἀνοιγμάτων (ἐκτὸς μικρᾶς τινὸς εὐτελοῦς θύρας, γενικῶς κεκλεισμένης) εἰς τὰ πρόσωπα τῶν οἰκων. Τὰ τοιαῦτα εὑρίσκονται μόνον εἰς τὰ μεγάλα ἐργαστήρια καὶ ἀποθήκας, ἅπαντα τοποθετημένα ἐπὶ τῶν τεσσάρων κυριωτέρων ὁδῶν. Πολλοὶ ὅμως ἀπὸ τοὺς οἴκους τῶν πλουσίων ἔχουν εἴδός τι δώματος, μὲ ἐξώστεγον διὰ κιγκλίδων περιφραγμένον, κεκαλλωπισμένον δὲ μὲ μικρὰ δένδρα, θάμνους, καὶ ἄνθη εἰς γλάστρας γινόμενα.

Οὔτε αἱ πλατεῖαι οὔτε αἱ στεναὶ ὁδοὶ ἔχουσί τινα λιθοστρωσίαν, ἀλλ' ἀμφότεραι καθαρίζονται καθ' ἑκάστην πρωΐαν, καί τινες μάλιστα βρέχονται τακτικῶς διὰ νὰ καθίζῃ ὁ κονιορτὸς, ὁ πολλάκις ὢν ἀνυπόφορος.

Πᾶς ὁ λαβὼν εἴσοδον εἰς τὴν περίεργον ταύτην πόλιν ὑπερεπαινεῖ τὸ ἀστυνομικὸν αὐτῆς σύστημα. Εἰς τὰ δύο ἄκρα ἑκάστης ὁδοῦ ὑπάρχει ξύλινος πύλη ἢ περίφραγμα, κλειομένη τὴν νύκτα, καὶ ἐμποδίζουσα τοὺς κατοίκους τῆς ὁδοῦ αὐτῆς ἀπὸ συγκοινωνίαν μὲ τὸ λοιπὸν μέρος τῆς πόλεως· οἱ ἐκεῖ δὲ φύλακες εἰς κάνένα δὲν συγχωροῦν εἴσοδον ἢ ἔξοδον, ὅστις δὲν κρατεῖ φανάριον εἰς τὴν χεῖρα, καὶ δὲν ἔχει κατεπείγουσαν χρείαν νὰ προτείνῃ. Περιέρχονται δὲ καὶ νυκτερινοὶ φύλακες ἀπὸ πύλης εἰς πύλην, οἵτινες κτυποῦσι καταγῆς μὲ βραχύ τι ῥόπαλον ἐκ βαμβοκαλάμου, τὸ ὁποῖον κάμνει μελαγχολικόν τινα, βαθὺν, καὶ τρανὸν ἦχον. Διὰ νὰ δεικνύωσι τὴν ἀγρυπνίαν αὐτῶν, μεταχειρίζονται τὸ ὄργανον τοῦτο κατὰ δύο ἢ τρία λεπτὰ ἑνῷ περιφέρονται. Ὁ Λόρδος Macartney, ὅστις εἶχε δύο ἢ τρεῖς ἀπὸ τοὺς θορυβώδεις τούτους φύλακας τῆς εἰρήνης καὶ ἡσυχίας πάντοτε πλησίον τῆς οἰκίας του, δὲν ἠμπόρεσε νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τὰς πρώτας τρεῖς ἢ τέσσαρας νύκτας· ἀλλὰ βαθμηδὸν τοσοῦτον ἐσυνείθισε τὸν θόρυβον, ὥστε πλέον δὲν ἐτάρασσε τὸν ὕπνον του. Σιμὰ δὲ τῶν μέτρων τούτων, τὰ ὁποῖα, μολονότι θαυμασίως ἐξασφαλίζουν τὴν ἡσυχίαν τῶν πολιτῶν, ἀρχὴν πιθανῶς ἔλαβον ἀπὸ τὴν ζηλοτυπίαν καὶ τὸν φόβον τῆς δεσποτικῆς αὐτῶν κυβερνήσεως, ὁ κτήτωρ ἢ κάτοικος πάσης δεκάτης οἰκίας ἀναδέχεται ἀμοιβαδὸν τὴν διατήρησιν τῆς εὐταξίας, καὶ εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν καλὴν διαγωγὴν τῶν ἐννέα γειτόνων του. Ἂν συμβῇ ἀκαταστασία τις, ὀφείλει νὰ εἰδοποιῇ πάραυτα τὸ πλησιέστατον φυλακεῖον. Οἱ κανονισμοὶ δὲ οὗτοι ὑπάρχουσι καὶ εἰς τὰς ἐπιλοίπους Κινικὰς πόλεις.

Τὸ Πεκῖνον, ὡς εἴπομεν, διαιρεῖται εἰς δύο. Οἱ Τάρταροι κατοικοῦσι τὸ βόρειον, οἱ δὲ Σῖναι τὸ νότιον μέρος. Ἡ Αὐτοκρατορικὴ λεγομένη Πόλις, ὅπου εὑρίσκονται τοποθετημένα τὸ παλάτιον καὶ οἱ κῆποι τοῦ αὐτοκράτορος, ὅλα τὰ δικαστήρια καὶ δημόσια γραφεῖα, τὰ καταλύματα τῶν ὑπουργῶν, τῶν εὐνούχων, τῶν ἐμπόρων, καὶ τῶν τεχνιτῶν τῆς αὐλῆς, κατέχει παραλληλόγραμμον, ἓν μίλιον περίπου μακρὸν, τρία δὲ τεταρτημόρια τοῦ μιλίου πλατὺ, καὶ περικυκλοῦται ὑπὸ τείχους εἴκοσι πόδας ὑψηλοῦ, κατεσκευασμένου ἀπὸ μεγάλας ἐρυθρὰς στιλπνὰς πλίνθους, κεκαλυμμένου δὲ ἀπὸ κυρτὴν ὀροφὴν ἐκ κεραμιδίων, κιτρίνων καὶ βερενικωμένων. Τὸ περίφραγμα παριστάνει τερπνὴν ἐπιφανείας ἀνισότητα καὶ ποικιλίαν, παραχθεῖσαν οὐχὶ ἐκ φύσεως, ἀλλὰ διὰ τῆς τοῦ ἀνθρώπου φιλοπονίας· ποτάμιον δὲ δι' αὐτοῦ ἑλικοειδῶς ῥέον οὐχὶ μόνον παρέχει ἀφθονίαν ὕδατος, ἀλλ' ἐπαυξάνει καὶ τὴν ὡραιότητα τοῦ τόπου, εἰς διώρυγας καὶ δεξαμενὰς καὶ λίμνας ἐσχηματισμένον, αἵτινες μετὰ τῶν τεχνητῶν ἀναχωμάτων, καὶ βράχων, καὶ δασῶν παριστάνουσι τὴν ἀρίστην τῆς φύσεως μίμησιν.

Ὀλίγας ἀκόμη παρατηρήσεις θέλομεν κάμειν περὶ τῆς μητροπόλεως τοῦ Κινικοῦ κράτους. Καὶ κατὰ τοὺς Λατίνους ἱεραποστόλους καὶ κατὰ τοὺς ἰδίους Σίνας ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἀνέβαινεν εἰς 3,000,000 ψυχῶν! εἰς δὲ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦτον δὲν ὑπάρχει αἰτία νὰ ὑποπτευθῶμεν ὑπερβολήν. Ὁ κύριος Barrow, ὅστις εἶχε τὰ πλέον εὐρύχωρα μέσα πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς ἀληθείας, καὶ ὅστις πάντοτε μετριάζει ἀντὶ ν' αὐξάνῃ τὰ πράγματα, μετὰ πεποιθήσεως ὀνομάζει τὸ Πεκῖνον τὴν μεγίστην πόλιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Εἰς τοὺς Εὐρωπαίους τῷ ὄντι παριστάνει εἰκόνα, ἥτις περιέχει πολλοὺς μεγαλοπρεπεῖς, ἐκπληκτικοὺς, καί τινας ὡραίους χαρακτῆρας· ἀλλὰ λείπουν ἐξ ὁλοκλήρου τὰ μεταξύ μας πρῶτα στοιχεῖα τῆς ἀνέσεως καὶ εὐζωΐας. Δὲν ἔχει λιθοστρωσίας, οὔτε ἀμάραν ἢ ὀχετοὺς, οὔτε δαψίλειαν ὑγιεινοῦ ὕδατος· ἑπομένως, τὸν χειμῶνα εἶναι λασπώδης, καὶ κονιορτώδης τὸ θέρος. Εὐπορεῖ ἀπὸ τὰς πλέον δυσώδεις ἀποφορὰς, προερχομένας ἀπὸ κόπρον καὶ παντὸς εἴδους ἀκαθαρσίαν, τὰς ὁποίας οἱ πλούσιοι προσπαθοῦν νὰ οὐδετερόνωσιν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν, μεταχειριζόμενοι διάφορα δυνατὰ μύρα ἢ θυμιάματα, καὶ ξύλα καίοντες εὐωδέστατα· οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς ὑπάρχουν ἠναγκασμένοι νὰ ἐξαντλῶσι τὸ ἀπαραίτητον ῥευστὸν ἀπὸ φρέατα εἰς τὴν πόλιν ἐξωρυγμένα, τῶν ὁποίων εἶναι κάκιστον τὸ ὕδωρ. Καὶ δεκαπλασία ἐὰν ἦτον ἡ τοῦ Πεκίνου μεγαλοπρέπεια, ἠδύνατο νὰ θυσιασθῇ πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν χρειῶν τούτων. Ὁ ὑψόροφος πυλὼν καὶ τὸ κεχρυσωμένον παλάτιον, ὁ βασιλικὸς κῆπος καὶ ἡ κοσμητικὴ λίμνη, δὲν ἐμποροῦν νὰ παραβληθῶσι μὲ τὰ πρὸς ἄνεσιν καὶ ὑγείαν μυριάδων συντείνοντα. Τῆς ἀρχαίας Ῥώμης τὸ μέγιστον ἔργον ἦσαν οἱ ὀχετοὶ αὐτῆς,—τῶν δὲ νεωτέρων Παρισίων τὸ μέγιστον ἐλάττωμα εἶναι ὅτι δὲν ἀναπληροῦνται ἀπὸ ὕδωρ ὡς τὸ Λονδῖνον.

Τα μὴ ἁπλᾶ, ἀλλ' ἐπίβουλα ἤθη, χρεωστοῦμεν νὰ φυλαττώμεθα μᾶλλον παρὰ τοὺς ἔχεις.

Δια τοῦ βδελυγμοῦ τῆς κακίας, κραταιούμεθα εἰς τὴν ἀγάπην τῆς ἀρετῆς.

Ο ΠΕΡΡΙΝΟΣ ΚΑΙ Η ΛΥΚΕΤΤΑ.

Περρινος, τὸ ἐράσμιον ὑποκείμενον τῆς διηγήσεως ταύτης, ἔχασε καὶ τοὺς δύο του γονεῖς εἰς καιρὸν, ὅτε οὐδὲ τὰ ὀνόματά των νὰ προφέρῃ δὲν ἠμπόρει· ἦτο δ' ὑπόχρεως εἰς ἐλεημοσύνης σχολεῖον διὰ τὴν ἐκπαίδευσίν του. Δεκαπενταετὴς ἐμισθώθη ἀπό τινα γεωργὸν νὰ τοῦ βόσκῃ βόας κατὰ τὸ μέρος, ὅπου ἡ Λυκέττα ἐφύλαττε τὰ πρόβατα τοῦ πατρός της. Πολλάκις συναπηντῶντο, καὶ ὑπερηγάπων νὰ συναναστρέφωνται. Μετὰ πέντε δὲ χρόνους, καθ' οὓς εἶχαν πολλὰς εὐκαιρίας νὰ γνωρισθῶσι πρὸς ἀλλήλους, ἐπρόβαλεν ὁ Περρῖνος εἰς τὴν Λυκέτταν νὰ ζητήσῃ τὴν συγκατάνευσιν τοῦ πατρός της εἰς τὸν γάμον των· ἐκείνη ἐξεκοκκίνισε μὲν, ἀλλὰ δὲν ἠναντιώθη εἰς τὴν πρότασιν.

Τὴν ἐπαύριον εἶχεν ἡ Λυκέττα ἀπαγγελίαν τινὰ νὰ κάμῃ εἰς τὴν πόλιν, καὶ ὁ Περρῖνος ἔκλεξε τὸν καιρὸν τοῦτον διὰ νὰ ἐρωτήσῃ τὸν πατέρα της. 'Θέλεις νὰ νυμφευθῇς τὴν θυγατέρα μου,' εἶπεν ὁ γέρων· 'ἔχεις οἶκον νὰ τὴν σκεπάσῃς, ἢ χρήματα νὰ τὴν ζωοτροφῇς; Τῆς Λυκέττας τὰ προικία δὲν ἀρκοῦν καὶ διὰ τοὺς δύο. Δὲν ἐμπορεῖ νὰ γένῃ, Περρῖνε· δὲν ἐμπορεῖ.' ''Αλλὰ,' ὑπέλαβεν ὁ Περρῖνος, 'ἔχω χεῖρας νὰ ἐργάζωμαι· ἔχω φυλαγμένα εἴκοσι δίστηλα ἀπὸ τὸν μισθόν μου, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀρκετὰ διὰ τὰ ἔξοδα τοῦ γάμου· θέλω ἐργάζεσθαι πλέον ἐπιμελῶς, καὶ κερδαίνειν περισσότερα.' 'Νέος εἶσαι ἀκόμη,' εἶπεν ὁ γέρων, 'καὶ ἐμπορεῖς νὰ προσμείνῃς ὀλίγον· γενοῦ πλούσιος, καὶ ἡ κόρη μου εἶν' ἑτοίμη δι' ἐσέ.' Ὁ Περρῖνος ἐπρόσμενε τὴν Λυκέτταν νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ ἑσπέρας.

'Δὲν ἠθέλησεν ὁ πατήρ μου;' ἐφώναξεν ἡ Λυκέττα. ''Α, κακομοίρα Λυκέττα,' ἀπεκρίθη ὁ Περρῖνος, 'πόσον μὲ λυπεῖ ὅτι δὲν ἔχω χρήματα! Πλὴν δὲν ἔχασα ὅλας μου τὰς ἐλπίδας· αἱ περιστάσεις μου ἐνδέχεται ν' ἀλλάξωσι πρὸς τὸ καλήτερον.' Ἐπειδὴ δὲ ποτὲ δὲν ἐβαρύνοντο νὰ συνομιλῶσιν, ἦτο σκοτεινὰ πλέον ὅταν ἐσηκώθησαν νὰ φύγωσιν. Ὁ Περρῖνος, σκονδάψας, ἔπεσε χαμαί. Ηὗρε δὲ σάκκον τινὰ, ὁ ὁποῖος ἐφαίνετο βαρύς. Πλησιάσας εἰς φῶς τῆς γειτονίας, ἴδεν ὅτι ἔγεμεν ἀπὸ χρυσόν. ''Ας ἔχῃ δόξαν ὁ Θεός!' ἐφώναξεν ὁ Περρῖνος, 'διότι θέλει νὰ μᾶς κάμῃ καθὼς ἐπιθυμοῦμεν. Ὁ πατήρ σου δὲν ἐμπορεῖ πλέον νὰ εἴπῃ ὅτι εἶμαι πτωχός· τώρα θέλομεν εἶσθαι εὐτυχεῖς.' Ἐνῷ ὅμως ὑπήγαιναν εἰς τοῦ πατρός της, κάτι ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν τοῦ Περρίνου. 'Τὸ ἀργύριον τοῦτο δὲν εἶναι ἰδικόν μας· ἀνήκει εἰς κάνένα ξένον, ὁ ὁποῖος ἴσως κάθηται καὶ τὸ κλαίει τὴν ὥραν ταύτην· ἂς ὑπάγωμεν εἰς τὸν ἱερέα νὰ τὸν συμβουλευθῶμεν· πάντοτε μὲ περιποιεῖται φιλικῶς.'

Ὁ Περρῖνος ἔβαλε τὸν σάκκον εἰς τοῦ ἱερέως τὴν χεῖρα, λέγων, 'ὅτι καταρχὰς μὲν τὸν ἐθεώρησεν ὡς δῶρον ἐκ Θεοῦ, διὰ νὰ σηκώσῃ τὸ μόνον ἐμπόδιον εἰς τὸν γάμον των· ἀλλ' ὅτι τώρα ἀμφίβαλλεν ἂν ἠμπόρει νὰ τὸν κρατήσῃ νομίμως.' Ὁ ἱερεὺς ἐκύτταξε τὸν νέον καὶ τὴν νέαν μετὰ προσοχῆς· ἐθαύμασε τὴν τιμιότητά των, ἥτις ἐφαίνετο ἀνωτέρα καὶ τῆς ἀγάπης των. 'Περρῖνε,' εἶπε, 'τρέφε τὰ αἰσθήματα ταῦτα· ὁ Θεὸς θέλει σ' εὐλογήσειν. Ἂς προσπαθήσωμεν νὰ εὕρωμεν τὸν κτήτορα τοῦ σάκκου· ἐκεῖνος θέλει βραβεύσειν τὴν τιμιότητά σου· θέλω δὲ καὶ ἐγὼ προσθέσειν ὅ,τι δύναμαι. Ἀμερίμνα· ἡ Λυκέττα εἶναι ἰδική σου.'

Ἡ εὕρεσις τοῦ σάκκου ἐδημοσιεύθη διὰ τῶν ἐφημερίδων, καὶ διὰ τοῦ κήρυκος εἰς τὰς γειτνιαζούσας ἐνορίας. Ἀφοῦ δὲ καιρός τις παρῆλθε, καὶ ὁ σάκκος δὲν εἶχε ζητηθῆν, ὁ ἱερεὺς τὸν ἔφερεν εἰς τὸν Περρῖνον. 'Αὗται αἱ δώδεκα χιλιάδες λίτραι δὲν χρησιμεύουσι κατὰ τὸ παρὸν εἰς κάνένα· μὲ φαίνεται δὲ δικαιότατον νὰ λαμβάνῃς σὺ τοὐλάχιστον τὸ διάφορον. Ἐξόδευσέ τας ὅπως θέλεις, πλὴν εἰς τρόπον, ὥστε, ἂν ὁ κύριος αὐτῶν φανῇ ποτὲ, νὰ δύναται νὰ ἐπάρῃ τὸ κεφάλαιον.' Χωράφιόν τι ἠγοράσθη, καὶ τῆς κόρης ὁ πατὴρ συγκατένευσεν εἰς τὸν γάμον. Ὁ Περρῖνος κατεγίνετο εἰς τὴν γεωργίαν, ἡ δὲ Λυκέττα εἰς οἰκιακὰς ὑποθέσεις. Ἐζοῦσαν ἐγκαρδίως ἠγαπημένοι· καὶ δύο τέκνα τοὺς συνέδεσαν ἔτι πλέον σφιγκτά.

Ἐπιστρέφων ὁ Περρῖνος μίαν ἑσπέραν ἀπὸ τὸ ἡμερολόγιον, ἴδεν ἀμάξιόν τι ἄνω κάτω γυρισμένον μὲ δύο ἀνθρώπους ἐντὸς αὐτοῦ. Ἔτρεξεν εἰς βοήθειάν των, καὶ φιλοφρόνως τοὺς προσεκάλεσεν εἰς τὸ πτωχικόν του. 'Οὗτος ὁ τόπος,' εἶπεν εἷς ἀπὸ τοὺς κυρίους, 'εἶναι πολλὰ κακότυχος εἰς ἐμέ. Πρὸ δύο ἐτῶν ἔχασα ἐδῶ δώδεκα χιλιάδας λίτρας' Ὁ Περρῖνος, ἀκούσας τοῦτο, 'Τὰς ἐγυρεύσετε καθόλου;' εἶπεν. ''Οχι,' ἀπεκρίθη, 'δὲν ἠμπόρουν· διότι ὑπήγαινα βιαστικὸς εἰς τὸν Ἀνατολικὸν Λιμένα, θέλων νὰ προφθάσω πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἦτον ἕτοιμον νὰ κάμῃ πανία διὰ τὰς Ἰνδίας.'

Τὴν ἐπαύριον τὸ πρωΐ, ὁ Περρῖνος ἔδειξεν εἰς τοὺς ξένους τὴν οἰκίαν, τὸν κῆπον, τὰ βώδιά του, καὶ ἀνέφερε τὰ προϊόντα τῶν ἀγρῶν του. ''Ολα ταῦτα εἶναι ἰδικά σας,' εἶπεν, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν κύριον, ὁ ὁποῖος εἶχε χάσειν τὸν σάκκον· 'ὁ χρυσὸς ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖράς μου, καὶ ἠγόρασα μὲ αὐτὸν τὸ χωράφιον τοῦτο· εἶναι λοιπὸν ἰδικόν σας. Ὁ ἐφημέριος ἔχει ἓν ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον σᾶς τὸ ἐξασφαλίζει, καὶ ἂν ἐγὼ ἀπέθνησκα χωρὶς νὰ σᾶς ἴδω.'

Ὁ ξένος ἀνέγνωσε τὸ γράμμα μὲ ἔκπληξιν· ἐκύτταξε τὸν Περρῖνον, τὴν Λυκέτταν, καὶ τὰ τέκνα. 'Ποῦ εἶμαι,' ἐφώναξε, 'καὶ τί ἀκούω! Ὁποία ἀρετὴ εἰς ἀνθρώπους τόσον ταπεινούς! Ἔχεις ἄλλην γῆν παρὰ ταύτην;' ''Οχι,' ἀπεκρίθη ὁ Περρῖνος· 'ἀλλ' ἐπειδὴ σᾶς χρειάζεται γεωργὸς, ἐλπίζω ὅτι θέλετε μὲ ἀφήσειν νὰ μείνω.' 'Καλήτερον βραβεῖον πρέπει εἰς τὴν τιμιότητά σου,' ἀπεκρίθη ὁ ξένος. 'Εἰς τὸ ἐμπόριόν μου ὑπερευτύχησα, καὶ ἐλησμόνησα τὴν ζημίαν μου. Σὲ χαρίζω τὸ ὑποστατικὸν ὅλον. Τίς ἠμπόρει νὰ φερθῇ εὐγενέστερα παρ' ὅ,τι σὺ ἐφέρθης;'

Ὁ Περρῖνος καὶ ἡ Λυκέττα ἔχυσαν δάκρυα ἀγάπης καὶ χαρᾶς. 'Φίλτατά μου,' εἶπεν ὁ Περρῖνος, στρέφων

πρὸς τὰ τέκνα του, 'φιλήσετε τὴν χεῖρα τοῦ εὐεργέτου σας. Λυκέττα, τὸ χωράφιον ἀνήκει τώρα εἰς ἡμᾶς, καὶ ἐμποροῦμεν νὰ τὸ ἀπολαύωμεν χωρὶς ἀνησυχίαν ἢ ἔλεγχον συνειδήσεως.' Τοιουτοτρόπως ἐβραβεύθη ἡ τιμιότης. Ὅσοι ἐπιθυμοῦν τὸ βραβεῖον, ἂς πράττωσι τὴν ἀρετήν.

ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑΝ.

Συνέχεια καὶ Τέλος ἀπὸ Σελ. 93.

3. Ὁ τρίτος τοῦ Χριστιανισμοῦ χαρακτὴρ ἦτο νὰ ὑποστήσῃ τὴν ἀγάπην ἀντὶ τῆς δυναστείας εἰς ὅλας τὰς κοινωνικὰς σχέσεις.

Αἱ παλαιαὶ πολιτεῖαι ἐνέσπειρον πανταχοῦ τὴν δυσπιστίαν καὶ τὸ μῖσος. Ὁ ἄλλοδαπὸς καὶ ὁ πολίτης, ὁ δεσπότης καὶ ὁ δοῦλος, ὁ ἀριστοκράτης καὶ ὁ ὄχλος, ὁ πλούσιος καὶ ὁ πένης, εἶναι τόσοι ἀδιάλλακτοι ἐχθροὶ, ἀντιπαρατατόμενοι καὶ διαμαχόμενοι πάντοτε. Μόνον ἡ βία ἠδύνατο νὰ τοὺς διατηρῇ ἐν εἰρήνῃ κατὰ τὸ φαινόμενον· κάθε κοινωνικὸν πολίτευμα εἶναι τὸ γινόμενον αἱματηρᾶς τινος μάχης· ὅλη ἡ πολιτικὴ ἰσορροπία στηρίζεται εἰς τὸν δεσποτισμὸν τοῦ νικητοῦ, καὶ τὴν κατάθλιψιν τοῦ νενικημένου. Εἰς τὸ ἀπέραντον τοῦτο πεδίον τῆς μάχης ἀνυψοῦται πάραυτα ὁ Σταυρὸς, ὡς σύμβολον συμφιλιώσεως καὶ ἀγάπης. 'Ὅλοι ἐστὲ τέκνα τοῦ αὐτοῦ Πατρός· ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, ὅπως καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ἀγαπᾷ ὑμᾶς.' Ἰδοὺ τὸ σύνολον τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας. Ὁ θεῖος οὗτος λόγος συνενόνει καὶ συνδιαλλάττει τοὺς λαοὺς, καὶ τὸν μὲν ζυγὸν τοῦ δεσπότου ἀποκαθιστᾷ ἐλαφρότερον, τὴν δὲ ὑποταγὴν τοῦ δούλου ἀνεκτοτέραν καὶ ἐθελούσιον· κατ' αὐτὸν δημοτικοὶ καὶ πατρίκιοι συνασπάζονται καὶ συνεξομοιοῦνται, ὁ δοῦλος δὲν σκέπτεται πλέον περὶ ἐπαναστάσεων, καὶ ὁ πλούσιος ἀπεκδύεται, τέλος πάντων, τὴν ἐκ τοῦ μίσους προερχομένην δυσπιστίαν του ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ βήματος, ὅπου ἀπαξάπαντες συνενοῦνται. Ἄγνωστα εἰς τὸν παλαιὸν κόσμον καταστήματα ἀνεγείρονται εἴς τε τὰς πόλεις καὶ τὰς πεδιάδας πρὸς ἀνακούφισιν τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος· ἀπειράριθμα κτίρια ἀνοικοδομοῦνται χάριν τοῦ περιηγητοῦ καὶ τοῦ νοσοῦντος (ξενοδοχεῖα, νοσοκομεῖα), χάριν τοῦ γέροντος καὶ τοῦ ἀναπήρου (γεροντοκομεῖα), χάριν τοῦ ἐκτεθειμένου βρέφους καὶ τοῦ ὀρφανοῦ (βρεφοτροφεῖα, ὀρφανοτροφεῖα). Ὅλαι αἱ τάξεις τοῦ λαοῦ συσμίγονται καὶ συνενοῦνται εἴς τε τὰς θύρας τῶν μοναστηρίων καὶ εἰς τοὺς νάρθηκας τῶν ἐκκλησιῶν, οἱ μὲν διὰ νὰ καταβάλλωσι τὸ περισσεῦον τοῦ πλούτου των, οἱ δὲ διὰ νὰ ἀπολαμβάνωσι συνεχῆ βοηθήματα. Ἡ ἀγάπη, ἀγνουμένη ὅλως διόλου ὑπὸ τῶν Ἐθνικῶν, εἶναι ἡ κυριωτέρα ἀρετὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ ἀνισότης τῶν καταστάσεων καὶ τοῦ πλούτου, τόσον ἀγρία καὶ σκληρὰ εἰς τὸν [illegible]ὸν κόσμον, καθίσταται τοῦ λοιποῦ μυστήριον ἐλεη[illegible]ης καὶ ἀγάπης. 'Πρὸς τί ἄλλο,' λέγει ὁ μέγας [illegible]ειος, 'ὁ μὲν πλούσιος εὐπορεῖ, ὁ δὲ πένης ὑστερεῖται, εἰμὴ ἐκεῖνος μὲν διὰ νὰ θαυμάζηται καὶ ἐπαινῆται διὰ τὴν καλὴν καὶ πρέπουσαν χρῆσιν τοῦ πλούτου του, οὗτος δὲ διὰ ν' ἀπολαύσῃ τὸν στέφανον τῆς ὑπομονῆς;'

Τὸ πνεῦμα τῆς νέας θρησκείας διέχυσε τὰ πρῶτα αὐτοῦ ἀγαθοεργήματα εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς οἰκογενείας· ἡ κατάθλιψις καὶ ὁ τρόμος ἐμφωλεύουσιν εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν Ἐθνικῶν κοινωνιῶν. Οἱ δεσμοὶ τοῦ αἵματος, ἡ φυσικὴ φιλοστοργία, ὀλίγον ἰσχύουσιν εἰς τὰς σχέσεις τοῦ πατρὸς πρὸς τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα του· ἡ καταδυναστεία κυριεύει, ὅπου ὁ ἔρως μόνον πρέπει νὰ βασιλεύῃ. Τὸ δὲ συμφέρον τοῦ ἀδυνάτου θυσιάζεται πάντοτε εἰς τὰς ἰδιορρυθμίας τοῦ δυνατοῦ. Ὁ Χριστιανισμὸς, τὸ ἀνάπαλιν, ἐμπνέει εἰς τὰ αἰσθήματα τρυφερότητα, καὶ εἰς τὴν φιλοστοργίαν ἀφοσίωσιν ἄγνωστον πρὶν αὐτοῦ· πρὸς ἅπαντας ἀποτείνει τὸν λόγον, ἡ φωνή του ὅμως γίνεται πρωτέρα ὁσάκις ἀπευθύνεται εἰς τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα· ὅλων μὲν τὰ συμφέροντα ἐκτιμᾷ καὶ περὶ πολλοῦ ποιεῖται, τὰ δικαιώματα ὅμως τοῦ ἀδυνάτου νομίζει ἐπικρατέστερα καὶ ἱερώτερα.

Ἡ γυνὴ, τόσους αἰῶνας εἰς τὴν καταφρόνησιν καὶ τὴν κατάθλιψιν ἐκτεθειμένη, ἡ γυνὴ, ἕως τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς οὐδὲν λογιζομένη, γίνεται τὸ ἀντικείμενον ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Εὐαγγελίου ἀποκαταστάσεως τελειοτέρας καὶ λαμπροτέρας. Ὁ Χριστιανισμὸς ἐσεβάσθη καθ' ὁλοκληρίαν τὰ δικαιώματά της, καὶ καθυποτάσσων τὸ σῶμα εἰς τὸ πνεῦμα, τὴν ἄλογον δύναμιν εἰς τὸν νοῦν, ἀπέδωκε τὴν ἀξίαν του εἰς τὸ ἀδύνατον φύλον, καὶ ἀπέδειξεν ὅτι ἡ καθαρότης τῆς καρδίας, ἡ ἀφοσίωσις καὶ ὁ ἔρως, εἶναι πολὺ ἀνώτερα τῆς βίας καὶ τῆς αὐθαδείας· καταπολεμῶν δὲ τὴν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν, ἀντικατέστησεν εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἀνδρογύνων τὸ σέβας καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν ψυχικῶν προτερημάτων ἀντὶ τῶν μοναδικῶν θελγήτρων τῶν αἰσθήσεων. Καὶ τέλος πάντων, ἀπαγορεύων τὴν πολυγαμίαν καὶ τὸ διαζύγιον, ἁγιάζων τὸν γάμον καὶ καθιστῶν αὐτὸν μυστήριον, ἐνῷ πρότερον δὲν ἦτον εἰμὴ πολιτικὸν μόνον συνάλλαγμα, συνέσφιγξε τὴν ἄλυσον, ἥτις προσαρτᾷ τὸν δοῦλον εἰς τὸν κύριον διὰ τοῦ ἑκουσίου δεσμοῦ δύο ψυχῶν ἐξίσου εὐγενῶν, ἐξίσου ἀγαπητῶν εἰς τὸν Θεὸν, αἵτινες συσμίγονται καὶ συνενοῦνται διὰ νὰ συμβοηθῶνται ἀμοιβαίως, καὶ νὰ φθάσωσιν εὐκολώτερον εἰς τὴν ὁδὸν τῆς εὐτυχίας.

Κατὰ τὸ παλαιὸν Ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἡ γυνὴ, ὁποιασδήποτε ἡλικίας, ἐξομοιοῦται σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου μὲ τὸν ἄνηβον· νεάνις, ὑπείκει εἰς τὸν πατέρα ἢ τοὺς ἀδελφούς της, ὕπανδρος εἰς τὸν σύζυγόν της, χήρα εἰς τὸν κληρονόμον τοῦ συζύγου της· ἡ πολιτικὴ δουλοσύνη τὴν ἐπιβαρύνει ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων ἕως θανάτου· ἡ νέα ὅμως νομοθεσία συντρίβει τὸν ἄτιμον τοῦτον ζυγὸν, καταπραΰνει τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, καὶ ἀποδίδει εἰς τὴν θυγατέρα τὰ αὐτὰ δικαιώματα τοῦ υἱοῦ, ἀπαλλάττει τὴν σύζυγον ἀπὸ τὴν ὑπεξουσιότητα τοῦ συζύγου,

καὶ ἀντὶ δούλης δίδει εἰς αὐτὸν σύντροφον καὶ σύνοικον. Ἡ γυνὴ διατηρεῖ μετὰ τὸν γάμον τὴν κυριότητα τῶν κτημάτων της· τὸ δὲ συνοικέσιον καθίσταται τοιουτοτρόπως κοινωνία μεταξὺ δύο ἴσων μερῶν, καὶ ὁ σύζυγος ὀφείλει εἰς τὴν σύζυγον ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς ὅσην ἔλαβε ποσότητα εἰς προῖκα. Ἡ μήτηρ καὶ τὸ τέκνον δὲν λογίζονται τοῦ λοιποῦ ξένοι πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ διαδέχεται ὁ εἷς τοῦ ἄλλου ἀμοιβαίως τὴν κληρονομίαν. Ὁ γάμος ἀναλαμβάνει ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ χαρακτῆρα διαρκέστερον καὶ πλέον δημόσιον· ὁ δὲ νόμος, μὴ τολμῶν εἰσέτι νὰ καταργήσῃ τὴν μετὰ παλλακίδων συμβίωσιν καὶ τὸ διαζύγιον, τὰ ἀποδοκιμάζει μὲ τὴν μεγαλητέραν ἀπέχθειαν· ἡ ἔφηβος γυνὴ, ἐπὶ τέλους, ἀπαλλάττεται τῆς ἐπιτροπείας, ἡ δὲ βραδεῖα αὕτη ἀπελευθέρωσις ἐκπληροῦται μόλις ἐπὶ τῶν ἀμέσων διαδόχων τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

Ἐπίσης μετεβλήθη ἡ τύχη τοῦ ὑπεξουσίου υἱοῦ· ὁ πατὴρ ἠναγκάσθη νὰ μεταλλάξῃ εἰς εὐνοϊκὴν προστασίαν τὸν τρομερὸν δεσποτισμόν, μὲ τὸν ὁποῖον τὸν ὥπλιζεν ὁ παλαιὸς νόμος· ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τοῦ ἀφαιρεῖ διαπάντα τὸ ζωῆς καὶ θανάτου δικαίωμα· οὐδὲ βαρεῖαν ποινὴν δύναται νὰ τὸν ἐπιβάλῃ ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ δικαστοῦ· καὶ τὰ μὲν νήπια δὲν φοβοῦνται πλέον νὰ παραχωρηθῶσιν εἰς ἀποζημίωσιν, ἢ νὰ πωληθῶσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἡ δὲ αἰδὼς καὶ σωφροσύνη τῶν θυγατέρων προστατεύεται κατὰ τῆς φιλαργυρίας τῶν γεννητόρων των· ὁ ὑπεξούσιος υἱὸς λογίζεται προσέτι διάφορον παρὰ τὸν πατέρα πρόσωπον, καὶ δύναται νὰ ἔχῃ ἰδίαν ἰδιοκτησίαν.

Τέλος δὲ πάντων, ὁ πατὴρ δὲν δύναται ν' ἀποκληρώσῃ τὰ τέκνα του ἐξ ἰδιορρυθμίας, ἀλλ' ὀφείλει, διὰ νὰ πράξῃ τοῦτο νομίμως, νὰ στηρίζεται εἰς σημαντικὰς αἰτίας καὶ προσηκόντως ἀποδεδειγμένας.

4. Αἱ παλαιαὶ νομοθεσίαι μικρὸν φροντίζουσι περὶ τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων. Πᾶν ἰδιωτικὸν συμφέρον ἀφανίζεται καὶ ἐξαλείφεται ἐνώπιον τῶν κοινωνικῶν ὠφελειῶν· τὸ συμφέρον τῆς πολιτείας νομιμοποιεῖ καὶ ἐπικυροῖ πᾶσαν ἀδικίαν καὶ παρανομίαν. Εἰς ἑκάστην οἰκίαν τὸ πᾶν ἀναφέρεται εἰς τὸν πατέρα, ὁ πατὴρ αὐτὸς θυσιάζεται εἰς τὰ κοινὰ συμφέροντα τῆς οἰκογενείας, ἡ οἰκογένεια ἀμοιβαίως εἰς τὴν γενεάν, καὶ ἡ γενεὰ εἰς τὴν πολιτείαν. 'Ἔγω' οὖν,' λέγει ὁ Νομοθέτης τοῦ Πλάτωνος, 'οὔθ' ὑμᾶς ὑμῶν αὐτῶν εἶναι τίθημι, οὔτε τὴν οὐσίαν ταύτην· ξύμπαντος δὲ τοῦ γένους ὑμῶν τοῦ τε ἔμπροσθεν καὶ τοῦ ἔπειτα ἐσομένου· καὶ ἔτι μᾶλλον τῆς πόλεως εἶναι τό,τε γένος πᾶν καὶ τὴν οὐσίαν.' Εἰς τὴν Ἀσίαν ἡ μὲν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου, καταπιεζομένη εἰς ὅλην της τὴν ἐνέργειαν δι' αὐστηροτάτων νόμων, κατεφρονήθη καὶ κατεπατήθη· ὁ δὲ ἄνθρωπος, ὑποκύπτων εἰς τὸν σιδηροῦν ζυγὸν διὰ νὰ ἐξημερωθῇ καὶ καταδαμασθῇ, ὡς ἄλογον θηρίον ἐθεωρήθη καὶ μετεχειρίσθη.

Ὁ Χριστιανισμὸς ἀνύψωσε τὸ πεπτωκὸς τοῦτο δημιούργημα· διδάσκων τὸν ἄνθρωπον νὰ χαλιναγωγῇ τὰ πάθη του, τὸν ἀπέδωκε τὴν ἐξάσκησιν τῶν ἐλευθεριῶν του καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν δικαιωμάτων του· ἠδυνήθη νὰ προστατεύσῃ τὰ ἀτομικὰ συμφέροντα ἐναντίον τῆς γενικῆς καταδυναστείας, καὶ νὰ συνδιαλλάξῃ τὴν ἐλευθέραν ἀνάπτυξιν τῶν ἰδιαιτέρων προσωπικῶν συμφερόντων μὲ τὴν διατήρησιν τῆς κοινωνικῆς τάξεως. Κατέστησεν ἀληθῶς φυσικήν τινα νομοθεσίαν, θεμελιουμένην εἰς τὴν νομιμότητα, εἰς τὰ ἀπαράγραπτα τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως δικαιώματα, καὶ ὄχι εἰς βδελυρὰ προνόμια ἢ εἰς αὐθαίρετα συναλλάγματα.

Ἐν τούτοις, ὁπότε ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία ἀνέλαμψεν ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ Ῥωμαϊκὸς πολιτισμὸς ἀπεγήρασκεν, ἐξέλειπον δὲ ἀπ' αὐτὸν καὶ ὁ καιρὸς καὶ αἱ δυνάμεις διὰ νὰ πραγματοποιήσῃ εἴς τε τὴν πολιτικὴν καὶ ἀστυκὴν σφαῖραν τὰ ἀγαθοεργήματα τῆς νέας ταύτης πίστεως. Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐδοξάσθη, διότι ἐνόησε καὶ εὐκόλυνε τὴν ἀναγεννωμένην ταύτην τάσιν, διότι μετ' ἐπιστασίας συνήθροισε τὸν σπόρον διὰ τὸ μέλλον· καὶ οὗτος μὲν ἐξεπλήρωσε μὲ καρτερίαν τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν αὐτοῦ ἔργον, ἔμελλεν ὅμως νὰ μένῃ ἀτελές· οἱ δὲ ἀδύνατοι διάδοχοί του δὲν εἶχον οὔτε τὴν δύναμιν, οὔτε τὴν θέλησιν νὰ τὸ ἀποτελειώσωσι. Στίφη βαρβάρων ἐπλημμύρισαν τὴν Εὐρώπην, καὶ ἀντικατέστησαν τὰς παλαιὰς γενεὰς, ἐξασθενισθείσας ἤδη. Ὅτε δὲ ὁ ἀνανεωθεὶς κόσμος ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸν νέον τοῦτον κατακλυσμὸν, ἐχρειάσθησαν αἰῶνες εἰς τὸν πολιτισμὸν διὰ νὰ λάβῃ τὴν μακρὰν καὶ ἐπίπονον πορείαν του, καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς παλαιάς του κατακτήσεις. Τὴν σήμερον ἀκόμη εἶναι πολὺ μακρὰν οὗτος τοῦ ν' ἀπολαύῃ ὅλας τὰς συνεπείας τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας. Μόλις ἤρχισε τὸ ἔργον τοῦτο, μένει δὲ τοῦ λοιποῦ νὰ συλλέξωμεν τοὺς ὡραιοτέρους καρποὺς τοῦ εἰς τὸν τόπον τοῦ Κρανίου ἀναβλαστήσαντος δένδρου.—Μετάφ. ἐκ τοῦ Περιοδ. Συγγράμ. Revue de la Legislation.

ΚΟΣΜΙΚΟΝ ΑΓΑΘΟΝ.—Ἐξ ὅλων ὅσοι τὴν περιφιλαυτίαν ἐζήτησαν ποῦ εἶναι ὅστις ἐπέτυχεν; Ὅποιος ἔκαμε τὸν χρυσὸν εἴδωλον αὐτοῦ, εὐχαριστήθη; Ὅποιος ἔδωσεν εἰς τὸ στάδιον τῆς φιλοδοξίας, ἀντημείφθη; Ὅποιος ἐγεύθη πᾶσαν ἡδονὴν τῶν αἰσθήσεων, εὐδαιμονεῖ; Ἐμπορεῖ τις ν' ἀποκριθῇ καταφατικῶς; Ὄχι, οὐδείς. Ὅταν δ' ἐρωτήσῃ αὐτὸν ἡ συνείδησίς του, καὶ βέβαια θέλει τὸν ἐρωτήσειν, 'Ποῦ εἶναι οἱ πεινῶντες, τοὺς ὁποίους ἔθρεψες; Οἱ διψῶντες, τοὺς ὁποίους ἐπότισες; Ὁ ξένος, τὸν ὁποῖον ἐσκέπασες; Ὁ γυμνὸς, τὸν ὁποῖον ἔνδυσες; Ὁ φυλακωμένος, τὸν ὁποῖον ἐπεσκέφθης; Ὁ ἀσθενὴς, τὸν ὁποῖον ὑπηρέτησες;' πῶς θέλει αἰσθανθῇ, ὅταν ἐξ ἀνάγκης ἀποκριθῇ, 'Οὐδὲν ἀπὸ ταῦτα ἔπραξα—μόνον δι' ἐμαυτὸν ἐσυλλογιζόμην!'

ΧΡΕΩΣΤΕΙ καθεῖς νὰ γίνεται ὅσον τὸ δυνατὸν εὐάρεστος πρὸς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἡ φύσις ἔκαμεν, ἢ αὐτὸς ἐδιάλεξεν, ὡς συντρόφους τῆς ζωῆς του.

Η ΘΑΛΑΣΣΑ.

Ο ΠΟΝΤΟΠΟΡΩΝ μὲ ὄμμα βλέπει ἐκθαμβὸν τὸ λεῖον,
Τὸ χωρὶς ἀρχὴν καὶ τέλος ὠκεάνειον πεδίον·
Εἰς τὸ κέντρον μένει κύκλου, ὀστις φαίνεται ν' αὐξάνῃ,
Καὶ ποτὲ τὴν φεύγουσάν του περιφέρειαν δὲν φθάνει·
Τοῦ νοὸς ἐκεῖ δὲν ἔχει πέρας ἡ ταχυπορία,
Οὐδ' ὁρίζοντα ἐμπρός της ἀπαντᾷ ἡ φαντασία.
Ἡ ψυχή μας ἐλευθέρα
Τὰς ἐκτάσεις διατρέχει μὲ τὸν οὖριον ἀέρα.

Κύλιε τὰ κύματά σου, Θάλασσα! . . μυρίοι στόλοι
Ἔρχονται, πηγαίνουν, τρέχουν εἰς τὸν τραχηλόν σου ὅλοι.
Σείεσαι, καὶ τῶν μελῶν σου τῶν βαρέων, τῶν μεγάλων,
Καὶ ὁ εἷς καὶ ἄλλος πόλος συναισθάνονται τὸν σάλον.
Θάλασσα! ὁ ἀμετρός σου καὶ ἀκάματος βραχίων
Ἐγκολποῦται τὴν γῆν ὅλην, ὡς ἡ μήτηρ τὸ παιδίον,
Καὶ ἀτίθασσος, ἀγρία,
Μάχεσαι μὲ τοὺς τυφῶνας, μάχεσαι μὲ τὰ στοιχεῖα.

Τὴν γῆν ὅλην ὁ βραχίων τοῦ ἀνθρώπου ἀλλοιόνει·
Πλὴν τὸ κράτος του πλησίον τῶν ἀκτῶν σου τελειόνει.
Ὅτε ἤχησεν ἡ πρώτη τῆς δημιουργίας ὥρα,
Νέα ἔβρεσες, καὶ νέα καθὼς τότε ῥέεις τώρα.
Τὴν παλιρροιαν τῆς τύχης καὶ τὸ ἀστατόν της πνεῦμα
Παριστᾷ τὸ ὑπ' ἀνέμου κυματούμενόν σου ῥεῦμα,
Καὶ εἰς σε ἡ τοῦ ἀπείρου
Ἔκτασις ἀνταναχλᾶται ὡς εἰς κάτοπτρον σαπφείρου.

Α. ΣΟΥΤΣΟΣ.

ΥΙΚΗ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ.

ΝΕΟΣ τις, εἰς μίαν τῶν ἐν Παρισίοις ἀκαδημιῶν, παρετηρήθη ὡς μὴ τρώγων τίποτε πλὴν ξηρὸν ἄρτον καὶ ζωμὸν, καὶ πίνων καθαρὸν νερὸν μόνον. Ὁ ἀρχιδιδάσκαλος, ἀποδίδων τὴν ἰδιοτροπίαν ταύτην εἰς ὑπερβολικὴν εὐλάβειαν, ἐπέπληξε τὸν μαθητὴν, καὶ μεγάλως ἐπροσπάθησε νὰ καταπείσῃ αὐτὸν ν' ἀλλάξῃ γνώμην. Εὑρὼν ὅμως ἀπράκτους τὰς ἐπιπλήξεις του, μετεκάλεσεν αὐτὸν καὶ τὸν εἶπεν, ὅτι τοιαύτη διαγωγὴ εἶναι καθυπερβολὴν ἀπρεπὴς, καὶ ὅτι χρεωστεῖ ν' ἀκολουθῇ τοὺς κανόνας τῆς ἀκαδημίας. Ὕστερον ἐζήτησε νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τῆς διαγωγῆς ταύτης τοῦ μαθητοῦ· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ νέος δὲν κατεπείθετο νὰ φανερώσῃ τὸ μυστικὸν, ἠπείλησε, τέλος πάντων, ὁ ἀρχιδιδάσκαλος νὰ στείλῃ αὐτὸν ὀπίσω εἰς τοῦ πατρός του τὴν οἰκίαν.

Ἡ ἀπειλὴ αὕτη ἐπέφερεν ἄμεσον ἐξήγησιν· 'Κύριε,' εἶπεν ὁ νέος, 'εἰς τοῦ πατρός μου δὲν τρώγω τίποτε πλὴν μαῦρον ψωμίον, καὶ ἀπ' αὐτὸ πολλὰ ὀλίγον· ἐδῶ ἔχω καλὸν ζωμὸν καὶ ἐξαίρετον λευκὸν ψωμίον· μολονότι δὲ ἠμπόρουν, ἂν ἤθελα, νὰ ζῶ τρυφηλὰ, δὲν δύναμαι ὅμως ν' ἀποφασίσω νὰ τὸ κάμω, ὅταν στοχάζωμαι τὴν θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀφῆκα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα μου.'

Ὁ ἀρχιδιδάσκαλος τόσον κατενύχθη, ὥστε δὲν ἠμπόρει νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα. 'Ὁ πατήρ σου,' εἶπεν, 'ἦτο στρατιώτης· δὲν λαμβάνει σιτηρέσιον;' 'Ὄχι,' ἀπεκρίθη ὁ νέος· 'ἀπὸ πολὺν καιρὸν ἤδη τὸ ζητεῖ· ἀλλὰ μὴ ἔχων χρήματα, ἠναγκάσθη νὰ παραιτήσῃ πλέον, προτιμῶν νὰ ζῇ ἀθλίως εἰς τὴν ἐξοχὴν μᾶλλον παρὰ νὰ χρεωθῇ εἰς τὴν μητρόπολιν.' Μή σε μέλῃ,' εἶπεν ὁ διδάσκαλος· 'ἂν τὸ πρᾶγμα ἔχῃ καθὼς σὺ μὲ τὸ παρέστησες, ὑπόσχομαι νὰ προμηθεύσω τοῦ πατρός σου σιτηρέσιον πεντακοσίων λιτρῶν κατ' ἔτος. Ἐπειδὴ δὲ καὶ οἱ γονεῖς σου εἶναι τόσον δυστυχεῖς, λάβε τὰ τρία ταῦτα Λουΐγγια διὰ τὰ τυχηρά σου ἔξοδα. Ἐγὼ δὲ θέλω στείλειν εἰς τὸν πατέρα σου τοῦ ἡμίσεως χρόνου τὴν πληρωμὴν ἐμπρός.' 'Ἀλλ' ὦ κύριε!' ὑπέλαβεν ὁ νέος, 'ἐπειδὴ καὶ ἔχετε σκοπὸν νὰ στείλετε εἰς τὸν πατέρα μου χρήματα, στείλετε, παρακαλῶ, καὶ τὰ τρία ταῦτα Λουΐγγια. Ἐγὼ ἔχω πᾶν ὅ,τι ἐπιθυμῶ, καὶ δὲν με χρειάζονται· ἀλλ' ἤθελαν μεγάλως χρησιμεύσειν εἰς τὸν πατέρα μου, διὰ νὰ ζωοτροφῇ τὰ ἐπίλοιπά του τέκνα.'

ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ ΤΟΥ ΜΙΤΡΑΝΟΥ.

ΧΟΣΡΟΗΣ, ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας (διηγεῖται ὁ φιλόσοφος Σαδῆς) εἶχεν ὑπουργόν τινα, καλούμενον Μιτράνην, ὅστις τὸν ἐπρόσφερε πιστὰς ἐκδουλεύσεις, καὶ τὸν ἠγάπα εἰλικρινῶς. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν ὁ ὑπουργὸς οὗτος, παρρησιασθεὶς πρὸς αὐτὸν, ἐζήτησε τὴν παραίτησίν του. 'Καὶ διατί,' τὸν ἠρώτησε μὲ θαυμασμὸν ὁ Χοσρόης, 'θέλεις νὰ μὲ ἀφήσῃς; τώρα πλέον σὲ ἦλθεν ὁ στοχασμὸς νὰ φύγῃς ἀπὸ ἐμὲ, ὅτε σὲ ἤνοιξα τὰ φύλλα τῆς καρδίας μου, σὲ ἐχάρισα τόσα ἀγαθὰ, καὶ σὲ ἐτίμησα τόσον, ὥστε οἱ ὑπήκοοί μου νὰ μὴ κάμνωσι κάμμίαν διαφορὰν μεταξὺ τῶν ἰδικῶν μου καὶ τῶν ἰδικῶν σου προσταγῶν;' 'Ἀλλ' ὁ Μιτράνης, 'Τὸ γνωρίζω, βασιλεῦ,' εἶπεν, 'ὅτι μὲ ἀντάμειψες μεγάλως διὰ τὰς ὁποίας σ' ἐπρόσφερα μικρὰς ὑπηρεσίας· πλὴν ἡ φύσις σήμερον μ' ἐπιβάλλει ἱερὰ χρέη, καὶ ἄφες με νὰ τὰ ἐκπληρώσω· ἔχω υἱόν, ὅστις ἐμὲ μόνον ἔχει νὰ τὸν διδάξω νὰ σ' ἐκδουλεύσῃ πιστῶς, ὡς καὶ ἐγὼ σὲ ἐδούλευσα.'—'Σὲ ἀφίνω τώρα ν' ἀναχωρήσῃς,' εἶπεν ὁ Χοσρόης, 'ἀλλὰ μὲ τοιαύτην συμφωνίαν. Ἐπειδὴ μεταξὺ τῶν ἐναρέτων, τοὺς ὁποίους διὰ σοῦ ἐγνώρισα, δὲν δύναμαι νὰ εὕρω ἄλλον ἀξιώτερόν σου, ὅστις νὰ φωτίσῃ καὶ νὰ παιδεύσῃ τὴν ψυχὴν καὶ τοῦ ἰδικοῦ μου υἱοῦ, θέλω νὰ τελειώσῃς τὸ στάδιόν σου μὲ τὴν μεγαλητέραν ἐκδούλευσιν, τὴν ὁποίαν ἐμπορεῖς νὰ κάμῃς πρὸς τοὺς ἄλλους, ὥστε διὰ σοῦ ν' ἀποκτήσωσι χρηστὸν ἡγεμόνα, διότι κατέλαβα πλέον τὴν διαφθορὰν τῆς αὐλῆς, τὴν ὁποίαν δὲν πρέπει νὰ ποτίζεται ὁ νέος ἡγεμών. Ὅθεν λάβε αὐτὸν, καὶ ὕπαγε ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀθωότητος καὶ τῆς ἀρετῆς νὰ τὸν διδάξῃς κατὰ μόνας μὲ τὸν ἰδικόν σου.' Παραλαβὼν ὁ Μιτράνης τοὺς δύω παῖδας, ἀνεχώρησε. Μετὰ πέντε δὲ ἢ ἓξ ἔτη ἐπέστρεψε μ' αὐτοὺς εἰς τὸν Χοσρόην, ὅστις ἐχάρη μὲν διότι ἐξαναΐδε τὸν υἱόν του, πλὴν, μὴ εὑρὼν αὐτὸν οὕτως ἄξιον ὡς τὸν υἱὸν τοῦ ὑπουργοῦ του, ἠσθάνθη μὲ πικροτάτην θλίψιν τὴν διαφορὰν ταύτην, καὶ παρεπονέθη μάλιστα προσωπικῶς εἰς τὸν Μιτράνην. 'Ἀλλ' ὁ Μιτράνης, 'Βασιλεῦ,' τὸν εἶπεν, 'ἡ διαφορὰ προέρχεται, διότι ὁ ἰδικός μου υἱὸς ἔκαμε καλητέραν ἀπὸ τὸν ἰδικόν σου χρῆσιν τῶν μαθημάτων, τὰ ὁποῖα κοινῶς εἰς ἀμφοτέρους ἔδιδα· ἐπειδὴ ὁ μὲν ἰδικός μου ἤξευρεν ὅτι ἔμελλέ ποτε νὰ ἔχῃ τῶν ἄλλων τὴν χρείαν, ἀπὸ τὸν ἰδικόν σου ὅμως δὲν ἠδυνήθην ποσῶς νὰ κρύψω, ὅτι οἱ ἄλλοι ἤθελον ἔχειν τὴν χρείαν αὐτοῦ.'